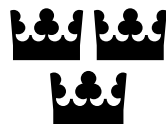

Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentspolitik

18

Förslag till statens budget för 2015

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutveckling	11
2.3	Skatteutgifter.....	12
2.4	Mål för utgiftsområdet	12
3	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri- verksamhet	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	14
3.3	Skatteutgifter.....	15
3.4	Mål för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri- verksamhet	16
3.5	Resultatredovisning	16
3.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	17
3.5.2	Resultat – Samhällsplanering.....	17
3.5.3	Resultat – Bostadsmarknad	26
3.5.4	Resultat – Byggande.....	32
3.5.5	Resultat – Lantmäteri- verksamhet	35
3.5.6	Forskningsfrågor.....	39
3.5.7	Analyser och slutsatser	40
3.6	Politikens inriktning	46
3.7	Budgetförslag	48
3.7.1	1:1 Bostadspolitisk utveckling	48
3.7.2	1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag.....	49
3.7.3	1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	50
3.7.4	1:4 Innovativt byggande	51
3.7.5	1:5 Boverket	52
3.7.6	1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	54
3.7.7	1:7 Statens geotekniska institut	55
3.7.8	1:8 Lantmäteriet	55
3.7.9	1:9 Statens va-nämnd.....	57
3.7.10	1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	57

3.7.11	1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum.....	58
3.7.12	1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder	59
3.7.13	1:13 Upprustning av skollokaler.....	60
4	Konsumentpolitik	63
4.1	Omfattning	63
4.2	Utgiftsutveckling.....	63
4.3	Mål för området.....	64
4.4	Resultatredovisning.....	64
4.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	64
4.4.2	Resultat	64
4.4.3	Analys och slutsatser.....	68
4.5	Politikens inriktning.....	69
4.6	Budgetförslag.....	71
4.6.1	2:1 Marknadsdomstolen.....	71
4.6.2	2:2 Konsumentverket	71
4.6.3	2:3 Allmänna reklamationsnämnden.....	72
4.6.4	2:4 Fastighetsmäklarinspektionen.....	73
4.6.5	2:5 Åtgärder på konsumentområdet	74
4.6.6	2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	75

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	11
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	12
Tabell 2.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	12
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet.....	14
Tabell 3.2 Skatteutgifter inom Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet.....	15
Tabell 3.3 Antalet antagna översiktsplaner.....	21
Tabell 3.4 Antalet antagna detaljplaner.....	21
Tabell 3.5 Regeringens förvaltningsärenden inom samhällsplaneringsområdet.....	22
Tabell 3.6 Fördelning av upplåtelseformer 2013.....	26
Tabell 3.7 Bostadsbyggandets omfattning.....	32
Tabell 3.8 Antal beviljade bygglov.....	32
Tabell 3.9 Inkomna och avslutade ärenden samt ärendebalanser vid årets slut.....	35
Tabell 3.10 Handläggningstider för enklare förrättningsåtgärder.....	35
Tabell 3.11 Kostnader för enklare förrättningsåtgärder.....	36
Tabell 3.12 Intäkter från de största kunderna.....	36
Tabell 3.13 Överklagade och återförvisade ärenden.....	36
Tabell 3.14 Intäkter från uppdragsverksamhet i anslutning till fastighetsbildning.....	38
Tabell 3.15 Intäkter från tjänsteexport.....	39
Tabell 3.16 Anslagsutveckling 1:1 Bostadspolitisk utveckling.....	48
Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Bostadspolitisk utveckling.....	48
Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag.....	49
Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag.....	49
Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag.....	50
Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad.....	50
Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad.....	50
Tabell 3.23 Anslagsutveckling 1:4 Innovativt byggande.....	51
Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Innovativt byggande.....	51
Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Innovativt byggande.....	52

Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:5 Boverket	52
Tabell 3.27 Offentligrättslig verksamhet.....	53
Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Boverket	53
Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	54
Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	54
Tabell 3.31 Anslagsutveckling 1:7 Statens geotekniska institut	55
Tabell 3.32 Uppdragsverksamhet	55
Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Statens geotekniska institut.....	55
Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:8 Lantmäteriet	55
Tabell 3.35 Offentligrättslig verksamhet.....	56
Tabell 3.36 Uppdragsverksamhet	56
Tabell 3.37 Övrig avgiftsfinansierad verksamhet.....	56
Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Lantmäteriet	56
Tabell 3.39 Anslagsutveckling 1:9 Statens va-nämnd	57
Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Statens va-nämnd	57
Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	57
Tabell 3.42 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	58
Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	58
Tabell 3.44 Anslagsutveckling 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum.....	58
Tabell 3.45 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	59
Tabell 3.46 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	59
Tabell 3.47 Anslagsutveckling 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder.....	59
Tabell 3.48 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder	60
Tabell 3.49 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder	60
Tabell 3.50 Anslagsutveckling 1:13 Upprustning av skollokaler.....	60
Tabell 3.51 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Upprustning av skollokaler	61
Tabell 3.52 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:13 Upprustning av skollokaler	61
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Konsumentpolitiken	63
Tabell 4.2 Allmänna reklamationsnämndens ärenden	66
Tabell 4.3 Anslagsutveckling 2:1 Marknadsdomstolen	71
Tabell 4.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Marknadsdomstolen	71
Tabell 4.5 Anslagsutveckling 2:2 Konsumentverket	71
Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Konsumentverket.....	71
Tabell 4.7 Anslagsutveckling 2:3 Allmänna reklamationsnämnden	72
Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Allmänna reklamationsnämnden.....	72
Tabell 4.9 Anslagsutveckling 2:4 Fastighetsmäklarinspektionen	73
Tabell 4.10 Offentligrättslig verksamhet.....	73
Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:4 Fastighetsmäklarinspektionen.....	73

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 2:5 Åtgärder på konsumentområdet	74
Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:5 Åtgärder på konsumentområdet	74
Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	75
Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	75

Diagramförteckning

Diagram 3.1 Fördelning av ärendetyper i inskrivningsverksamheten.....	38
Diagram 3.2 Genomsnittligt antal köddagar	38

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 200 000 kronor 2016–2023 (avsnitt 3.7.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:4 *Innovativt byggande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.7.4),
3. bemyndigar regeringen att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5),
4. bemyndigar regeringen att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5),
5. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:10 *Stöd gällande utveckling i strandnära lägen* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.7.10),
6. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 *Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.7.11),
7. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:12 *Energieffektivisering av vissa bostäder* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.7.12),
8. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:13 *Upprustning av skollokaler* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.7.13),
9. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Bostadspolitisk utveckling	17 000
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
1:4	Innovativt byggande	20 000
1:5	Boverket	224 948
1:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	12 000
1:7	Statens geotekniska institut	44 532
1:8	Lantmäteriet	503 699
1:9	Statens va-nämnd	9 025
1:10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	2 000
1:11	Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	16 000
1:12	Energieffektivisering av vissa bostäder	200 000
1:13	Upprustning av skollokaler	100 000
2:1	Marknadsdomstolen	10 979
2:2	Konsumentverket	135 208
2:3:	Allmänna reklamationsnämnden	35 524
2:4	Fastighetsmäklarinspektionen	16 725
2:5	Åtgärder på konsumentområdet	15 459
2:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	3 374
Summa		1 508 973

2 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 18 är uppdelat i två områden, Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet (avsnitt 3) samt Konsumentpolitik (avsnitt 4). I respektive avsnitt redogörs närmare för vad som omfattas av området.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet	804	1 020	900	1 292	1 752	1 751	1 772
Konsumentpolitik	195	210	208	217	218	221	225
Totalt för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	999	1 230	1 108	1 509	1 970	1 972	1 997

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018.
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning
och byggande samt konsumentpolitik**

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 230	1 230	1 230	1 230
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	6	15	31	58
Beslut	274	725	711	709
Överföring till/från andra utgifts- områden		0	0	1
Övrigt				
Ny ramnivå	1 509	1 970	1 972	1 997

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 509 miljoner kronor 2015. I jämförelse med de anvisade medlen för 2014 ökar ramen för utgiftsområdet med 279 miljoner kronor. Förändringen förklaras i huvudsak av att statligt stöd till energieffektivisering av vissa bostäder och statligt stöd till upprustning av skollokaler införs 2015.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning
och byggande samt konsumentpolitik**

Miljoner kronor

	2015
Transfereringar ¹	510
Verksamhetsutgifter ²	987
Investeringar ³	12
Summa ramnivå	1 509

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2013 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Verksamhetsutgifter, framför allt för Lantmäteriet, Boverket och Konsumentverket, utgör den större andelen av ramen.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 18 redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom ett visst skatteslag. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2014 (skr. 2013/14:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 18.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89).

Målet för Konsumentpolitiken är att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:118).

3 Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

3.1 Omfattning

Området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet omfattar cirka 1 290 miljoner kronor i anslag. Myndigheterna Boverket, Lantmäteriet, Statens geotekniska institut och Statens va-nämnd ingår i området, som även omfattar bidrag, statliga garantiåtaganden och skatteutgifter. Vidare hör Statens Bostadsomvandling AB och Swedesurvey AB till området.

Huvuddelen av anslagen avser förvaltningsutgifter där Boverket och Lantmäteriet är de största myndigheterna.

Inom området bedrivs internationellt samarbete som bl.a. avser deltagande i verksamhet som drivs inom Förenta nationerna (UN-HABITAT och UNECE) och Europeiska unionen.

Området har beröringspunkter med flera andra områden. Frågor om människors hälsa, miljö- och naturvård samt energi har stor betydelse för området. Likaså finns det inom området verksamheter som är av betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män. Bostadsbidragen inom den ekonomiska familjepolitiken liksom integrationspolitiken har anknytningar till genomförandet av bostadspolitiken. Det samma kan sägas om den regionala tillväxtpolitiken, det urbana utvecklingsarbetet och verksamheten inom den kommunala sektorn. Vidare ingår även frågor om kompetens och konkurrens i området, vilka berör flera andra utgiftsområden.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet
Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet</i>							
1:1 Bostadspolitisk utveckling	8	20	25	17	20	20	20
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	0	100	10	100	100	100	100
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	1	43	5	43	43	43	43
1:4 Innovativt byggande	6	20	20	20	0	0	0
1:5 Boverket	212	234	252	225	215	219	224
1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	23	33	25	12	3	0	0
1:7 Statens geotekniska institut	44	44	43	45	45	46	47
1:8 Lantmäteriet	499	496	488	504	507	515	529
1:9 Statens va-nämnd	9	9	9	9	9	9	9
1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	4	15	19	2	0	0	0
1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	0	6	6	16	11	0	0
1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder	0	0	0	200	500	500	500
1:13 Upprustning av skollokaler	0	0	0	100	300	300	300
Summa Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet	804	1 020	900	1 292	1 752	1 751	1 772

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

3.3 Skatteutgifter

Tabell 3.2 Skatteutgifter inom Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Miljoner kronor

	2014	2015
Avkastning eget hem	12 650	13 370
Avkastning bostadsrättsfastighet	5 270	5 370
Nedsatt kapitalvinst vid försäljning av eget hem och bostadsrätt	6 890	7 140
Nedsatt fastighetsavgift småhus	750	770
Nedsatt fastighetsavgift hyreshus	130	140
Nedsatt fastighetsavgift ägarlägenheter	0	0
Ränteutgifter för egnahem	-	-
Försäljning av tomtmark och byggnader	2210	2280
Uttagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster	-	-
Begränsad fastighetsavgift för pensionärer	230	230
Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus	-1 220	-1 240
Totalt för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet	26 910	28 060

Avkastning eget hem

Med eget hem avses ett småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen i form av boendet i eget hem beskattas inte som inkomst av kapital. Däremot utgår kommunal fastighetsavgift på bostäder enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Fastighetsavgiften för nybyggda byggnader som innehåller bostäder är nedsatt under de första 15 åren, se nedan. Direktavkastningen antas schablonmässigt motsvara marknadsvärdet på egnahemsfastigheten multiplicerat med två procentenheter. Skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan kapitalskatt på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsavgift utan nedsättningar.

Avkastning bostadsrättsfastighet

Den direkta avkastningen i form av boendet i privatbostadsföretag (äkta bostadsrättsförening) beskattas inte som inkomst av kapital (42 kap. 28 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL). Däremot utgår kommunal fastighetsavgift

på bostäder enligt lagen om kommunal fastighetsavgift.

Fastighetsavgiften för nybyggda byggnader som innehåller bostäder är nedsatt under de första 15 åren, se nedan. Direktavkastningen antas schablonmässigt motsvara det sammanlagda marknadsvärdet på privatbostadsföretagets bostadsrättslägenheter multiplicerat med två procentenheter.

Skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan kapitalskatt på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsavgift utan nedsättningar.

Nedsatt kapitalvinstbeskattning vid försäljning av eget hem och bostadsrätt

Enligt 45 kap. 33 § och 46 kap. 18 § IL tas en andel på 22/30 av den kapitalvinst som realiseras vid försäljning av eget hem och bostadsrätt upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den återstående del som inte beskattas ger upphov till en skatteutgift som avser skatt på inkomst av kapital.

Nedsatt fastighetsavgift för småhus, hyreshus och ägarlägenheter

Kommunal fastighetsavgift på bostäder utgår enligt lagen om kommunal fastighetsavgift. Fastighetsavgiften för nybyggda byggnader som innehåller bostäder är nedsatt under de första 15 åren. Varje byggnad tilldelas ett särskilt värdeår (som kan förändras genom ombyggnader). Nedsättningen av fastighetsavgiften innebär att för de 15 första inkomståren efter värdeåret utgår ingen fastighetsavgift för småhusenheter, hyreshusenheter och ägarlägenheter med värdeår 2012 eller senare. För småhusenheter, hyreshusenheter och ägarlägenheter med värdeår tidigare än 2012 utgår ingen fastighetsavgift för de fem första inkomståren efter värdeåret och för de därpå följande fem åren är avgiften nedsatt till hälften. Skatteutgiften utgörs av nedsättningen av fastighetsavgift på småhusenheter, hyreshusenheter och ägarlägenheter med värdeår 2004 eller senare för 2014 och värdeår 2005 eller senare för 2015.

Ränteutgifter för egnahem

Enligt 42 kap. 1 § IL ska samtliga ränteutgifter dras av. Enligt normen ska endast ränteutgifter för lån till investeringar där avkastningen är skattepliktig få dras av. Detta innebär att ränteutgifter för egnahem är en skatteutgift i den mån fastighetsavgiften understiger avkastningen från egnahem multiplicerat med en skattesats på 30 procent. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av kapital.

Försäljning av tomtmark och byggnader

Försäljning av fastigheter är enligt 3 kap. 2 § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, undantaget från mervärdesskatteplikt. Vid försäljning av nybyggda en- och flerbostadshus är det förädlingsvärde som uppstår vid försäljningen undantaget från mervärdesskatt, trots att det enligt normen borde beskattas. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Uttagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster

Vissa fastighetstjänster som utförs av en ägare till en näringsfastighet (t.ex. ett hyreshus) som inte är skattskyldig till moms för fastigheten och där lönekostnaden för dessa tjänster inte överstiger 300 000 kronor (inklusive avgifter som grundas på lönen) under ett år, är mervärdesskattebefriade. Enligt 2 kap. 8 § ML görs det en så kallad uttagsbeskattning, en mervärdesbeskattning om 25 procent, för tjänster som fastighetsägaren utför åt sig själv på den egna fastigheten där lönekostnaden överstiger 300 000 kronor per år. Skatteutgiften avser den mervärdesskattebefriade kostnaden för tjänster under detta belopp.

Begränsad fastighetsskatt för pensionärer

Från och med 2008 är fastighetsavgiften på småhus som används som permanentbostad begränsad för pensionärer. Personer som vid ingången av året har fyllt 65 år eller som under året uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning ska maximalt behöva betala 4 procent av sin inkomst i fastighets-

avgift [lagen (2008:862) om skattereduktion för kommunal fastighetsavgift]. Reglerna omfattar även personer som fått ersättning enligt lagstiftning om social trygghet i annan stat inom EES om den kan jämföras med sjuk- eller aktivitetsersättning. Fastighetsavgiften kan som mest reduceras till ett med prisbasbeloppet indexerat spärrbelopp. För 2014 uppgår detta till 3 032 kronor. Begränsningen utgör en skatteutgift, som avser skatt på inkomst av kapital.

Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus

Enligt 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt 3 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift ska statlig fastighetsskatt respektive kommunal fastighetsavgift betalas för vissa hyreshus, ägarlägenheter och småhus. Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapital. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en skattesanktion.

3.4 Mål för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Se avsnitt 2.4.

3.5 Resultatredovisning

Resultatredovisningen avser i huvudsak verksamheten under 2013 och bygger i första hand på återrapporteringar från Boverket, Lantmäteriet och Statens geotekniska institut (SGI). Såväl resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna som redovisningens innehåll och struktur avspeglar de politiska prioriteringar som gjorts av den förra regeringen.

3.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten inom verksamhetsområdet är följande:

- Länsstyrelsernas genomsnittliga handläggningstid för överklagade ärenden avseende kommunala beslut om planer och lov (källa: Boverkets rapport om uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagen för 2013 (dnr S2014/4359)).
- Lantmäteriets genomsnittliga handläggningstid vid förrättningar (källa: Lantmäteriets årsredovisning för 2013 (dnr S2014/1669)).
- I vilken utsträckning har en förenklad och förkortad planprocess uppnåtts.
- I vilken utsträckning har de statliga insatserna bidragit till att skapa en bättre fungerande bostadsmarknad.

3.5.2 Resultat – Samhällsplanering

Målet för Samhällsplanering är:

- En tydlig roll för fysisk planering i arbetet för en hållbar utveckling av städer, tätorter och landsbygd.
- Ett regelverk och andra styrmedel som på bästa sätt tillgodoser kraven på effektivitet samtidigt som rättssäkerhet och medborgerligt inflytande säkerställs.
- Goda förutsättningar för byggande av bostäder och lokaler, etablering av företag och för annat samhällsbyggande samtidigt som en god livsmiljö tryggas.

Resultatredovisningen beträffande miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Förenklad plan-, bygg- och genomförandeprocess

Samordnad digital planprocess

Statskontoret har i en rapport – Från analog till digital, insatser för att främja en digital planprocess (dnr S2013/2536) – lämnat förslag på hur regeringen kan bidra till att realisera de vinster en samordnad digital planprocess skulle innebära. Statskontoret bedömer att varken

exploatörer eller kommuner driver en över landet samordnad utveckling mot en digitalisering av planprocessen, och att staten därför har en viktig roll att fylla.

Boverket, Lantmäteriet och Sveriges Kommuner och Landsting har i två rapporter (dnr S2013/8862) redovisat hur utvecklingen mot en digitalisering och samverkan mellan processerna detaljplan, fastighetsbildning och bygglov kommer att bedrivas gemensamt av de tre parterna.

Planprocessen förenklas

Riksdagen tog den 24 juni 2014 ställning till propositionen En enklare planprocess (prop. 2013/14:126, bet. 2013/14:CU31, rskr. 2013/14:366) som innehåller förhållandevis omfattande förslag till ändringar i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Dessutom föreslås en helt ny lag om kommunala markanvisningar som innebär att en kommun ska anta riktlinjer för s.k. markanvisningar om kommunen genomför sådana.

Ändringarna i PBL innebär bl.a. att det nuvarande enkla förfarandet för framtagande av detaljplan blir standard. Ett ännu enklare förfarande införs för att upphäva detaljplaner och att förlänga genomförandetiden. Bestämmelser om vad som får regleras i ett s.k. exploateringsavtal införs och vissa förfaranderegler införs i syfte att öka transparensen kring genomförandet av detaljplaner. Möjligheten att ge bygglov för åtgärder som innebär en avvikelse från en detaljplan eller områdesbestämmelser utökas. En möjlighet införs att kunna vänta med genomförandet av en åtgärd som följer av ett s.k. planvillkor. Kommunens utrymme för att ställa egna tekniska egenskapskrav regleras. Vidare tydliggörs lantmäterimyndighetens roll i detaljplaneprocessen genom att det i PBL införs bestämmelser om vad myndigheten ska verka för och ge råd om under samrådet samt yttra sig om i granskningsskedet.

Den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2015.

Lantmäteriets registrering av planer

Detaljplaner ska registreras i fastighetsregistret så att det framgår vilka planvillkor som gäller för en fastighet. Riksdagen har, som ovan angivits, beslutat att anta propositionen En enklare planprocess som bl.a. innebär att kommunerna ska lämna en lagakraftvunnen plan till Lantmäteriet för registrering inom två veckor.

Enligt Lantmäteriets årsredovisning uppgick den totala tiden från planens lagakraftvinnande till registreringen hos Lantmäteriet till i genomsnitt 15,7 veckor under 2013. Av den totala handläggningstiden utgör 11,6 veckor tiden det tar kommunerna att skicka in den lagakraftvunna planen till Lantmäteriet och 4,1 veckor utgör Lantmäteriets egen handläggningstid. Jämfört med 2012 har den genomsnittliga handläggningstiden ökat med 5,0 veckor och Lantmäteriets handläggningstid ökat med 2,1 veckor. Ökningen av Lantmäteriets handläggningstid beror huvudsakligen på lokal resursbrist vid årets början. Resursbristen har nu åtgärdats, vilket medfört att under tredje tertialet 2013 har handläggningstiden gått ned till 3,6 veckor och den positiva utvecklingen förväntas fortsätta under 2014.

Uppföljning och tillsyn av tillämpningen av plan- och bygglagen

I PBL och PBF regleras länsstyrelsernas och Boverkets ansvar för tillsyn, tillsynsvägledning samt uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen.

I Boverkets tillsynsrapport (dnr S2014/3432) konstaterar Boverket att tillsyn fortfarande är en arbetsuppgift som många kommuner inte har kommit igång med på ett tillfredsställande sätt. Antalet ingripanden i kommunerna är få. Enligt kommunerna är det främst på grund av resurs- och kompetensbrist som tillsynen är eftersatt. En positiv utveckling är dock att kommunerna under 2013 lade ner fler arbetstimmar på tillsyn jämfört med 2012.

Boverket har i uppdrag att i samverkan med länsstyrelserna ta fram en skriftlig vägledning för byggnadsnämndernas tillsyn (dnr S2013/7763).

Effektiv planprocess m.m.

Boverket har i december 2013 fullföljt arbetet med att sprida information om hur en aktiv kommunal planläggning kan bedrivas och hur regelverket kan tillämpas för att åstadkomma en effektiv planprocess, ökad planberedskap och ett rationellt plangenomförande (dnr S2011/10458). Verket konstaterar bl.a. att många kommuner arbetar med att förenkla arbetssätt och rutiner bl.a. genom förvaltningsövergripande samarbeten, samordning av nämndsammanträden samt genom att låta byggnadsnämnden anta en större andel av detaljplanerna. Boverket konstaterar vidare att det finns ett stort behov av tillämpningsvägledning och att verket därför har för

avsikt att under de närmaste åren satsa stort på PBL kunskapsbanken (Boverkets vägledning för plan- och bygglagen) samt på allmänna råd och PBL-utbildningar.

Kompetensinsatser gällande den nya plan- och bygglagen har genomförts

I mars 2014 fick Boverket i uppdrag att genomföra kompetensinsatser kring PBL (dnr S2014/2439). Kompetensinsatserna ska pågå 2014–2016 och är en fortsättning av det arbete som har bedrivits av utredningen Ny PBL – på rätt sätt. I Boverkets uppdrag ingår att utveckla tillämpningen av PBL, genomföra PBL-utbildning för anställda i kommuner och vid länsstyrelser samt att vidareutveckla ett befintligt nätverk av PBL-expert.

Den fysiska planeringen på regional nivå utvärderas genom en parlamentarisk kommitté

Det sker en snabb urbanisering i Sverige och städer får en allt viktigare roll som regionala tillväxtmotorer. Bostadsmarknaden liksom arbetsmarknaden är inte längre begränsad till den egna kommunen utan sträcker sig ofta över ett större område. Samtidigt ökar behovet av en hållbar samhällsplanering, vilket inkluderar bevarande och restaurering av resilienta ekosystem, utifrån demografiska faktorer men även med anledning av nationella och regionala mål, planer och program. Kommunerna ansvarar för planläggning av mark- och vattenområden. Det är också ett kommunalt ansvar att planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Sedan 2011 ska kommunerna vid sin planläggning ta hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Denna planläggning förutsätter en tydlig samordning och samverkan såväl mellan olika aktörer på regional nivå som mellan dessa och aktörer på lokal nivå i olika frågor med koppling till fysisk planering. För att närmare belysa och utreda förutsättningarna för en sådan samordning tillsattes i augusti 2013 en parlamentarisk kommitté (dir. 2013:78), Bostadsplaneringskommittén (S 2013:12). Den ska utreda och vid behov föreslå sådana förändringar i de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå som behövs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en långsiktigt hållbar utveckling i alla delar av landet.

Planeringsmässiga förutsättningar i Stockholms län
Länsstyrelsen i Stockholms län har lämnat en redovisning av kommunernas planeringsmässiga förutsättningar att bygga bostäder (dnr S2013/8863). Länsstyrelsen konstaterar att befolkningsökningen i länet är fortsatt kraftig och det finns ett årligt behov av 16 000 inflyttningsklara bostäder. Nästan alla av länets 26 kommuner har mål för bostadstillskott som ligger i linje med det angivna behovet. De senaste årens bostadstillskott har emellertid legat på en betydligt lägre nivå.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att det i laga-kraftvunna detaljplaner i länet finns över 47 000 bostäder som inte har byggstartats och att detta bl.a. beror på att många byggprojekt avses byggas ut i etapper samt att byggherrarna av marknadsmässiga skäl väljer att senarelägga vissa projekt. Länsstyrelsen anger också att många kommuner skulle kunna öka bostadsbyggandet genom ett strategiskt angreppssätt kring markfrågor samt genom särskilda ägardirektiv till sina respektive allmännyttiga bostadsföretag.

Länsstyrelsen i Stockholms län har sedermera också gjort en uppföljning av bostadsbyggandet i länets kommuner (dnr S2014/1975). Av denna framgår att nettotillskottet av bostäder under perioden 2010–2012 i genomsnitt uppgick till ca 9 000 per år. I länsstyrelsens rapport Läget i länet (Rapport 2014:12) anges att antalet färdigställda bostäder i länet successivt har ökat sedan 2010 och att tillskottet av bostäder under 2013 uppgick till 12 000.

Icke-ianspråktagen, planlagd mark för bostadsändamål

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Skåne och Västra Götalands län har redovisat förekomsten av detaljplanelagd mark för bostadsändamål och som inte har tagits i anspråk samt analyserat orsakerna till varför så blivit fallet. Inte någon länsstyrelse har uttryckt några svårigheter att identifiera sådana detaljplaner.

Samtliga länsstyrelser tar i sina redovisningar upp ekonomiska förhållanden (konjunktur och efterfrågan) som skäl för att byggstart inte har skett. Rådande marknadspriser på nyproducerade lägenheter liksom bankernas krav på kontantinsats har gjort det svårt för dem som har behov av en bostad. Det finns vidare ofta en diskrepans mellan vad den lokala marknaden

efterfrågar och innehållet i de större byggbolagens produktkataloger.

En annan orsak anges vara att detaljplaner i vissa fall omfattar stora markområden som avses byggas ut etappvis. En tredje orsak är att en detaljplan av olika skäl har blivit inaktuell, t.ex. beroende på att planen givits en alltför detaljerad utformning som, vid det planerade genomförandet, inte motsvarar en förändrad efterfrågan på marknaden.

Drivkraften för byggherrarna är inte att förse alla medborgare med bostäder utan ren affärsmässighet. En ökad detaljplaneläggning ger därför inte alltid de effekter i form av ökat bostadsbyggande som kommunen önskar.

Infrastruktur och samhällsbyggande

Staten har genom 2013 års Stockholmsförhandling slutit avtal om finansiering av utbyggnad av tunnelbanan och ökad bostadsbebyggelse med Stockholms läns landsting, Stockholms kommun, Nacka kommun, Solna kommun och Järfälla kommun. Överenskommelsen, som godkändes av förra regeringen och övriga parter fullmäktige, innebär bl.a. att tunnelbanan byggs ut med nio nya stationer och att kommunerna åtar sig att bygga ca 78 000 bostäder i tunnelbanans närområde fram till år 2030. Stockholmsförhandlingens arbete med att beskriva sambandet mellan investeringar i infrastruktur och bostadsbyggande har övertagits av Utredningen om utbyggnad av nya stambanor samt åtgärder för bostäder och ökad tillgänglighet i storstäderna (N 2014:04).

Tillämpning av strandskyddsbestämmelserna

Boverket har i rapporten Plan- och bygglagen i praktiken 2013 lämnat en redovisning av hur kommunernas arbete med utpekandet av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen har utvecklats. Av redovisningen framgår bl.a. att det nu finns 85 kommuner som har pekat ut sådana områden i sina översiktsplaner sedan de nya strandskyddsreglerna trädde i kraft 2010. Vidare framgår att landets kommuner genom detaljplaneläggning under 2013 har upphävt strandskyddet i 197 detaljplaner. Länsstyrelserna har överprövat sex detaljplaner med hänvisning till att länsstyrelserna befarade att strandskyddet upphävts i strid mot gällande bestämmelser. Tre detaljplaner har länsstyrelserna därefter tagit

beslut om att upphäva med hänvisning till att strandskyddet upphävts i strid mot gällande bestämmelser. Detta ligger i linje med tidigare år.

Naturvårdsverket har sammanställt statistik vad gäller bl.a. dispenser från reglerna om strandskydd. Av statistiken framgår bl.a. att antalet beslut om dispenser varierar stort mellan olika kommuner och län. Under 2013 har kommunerna beslutat medge 4 044 dispenser från strandskyddet. Av dessa har länsstyrelsen överprövat 438 varav 298 medgivna dispenser helt eller delvis upphävts.

Antalet kommunala beslut där ansökan om dispens från strandskyddet har avslagits och som sedan har överklagats till länsstyrelsen uppgick 2013 till 223. Av dessa beslut ändrade länsstyrelsen besluten i 22 fall.

Kompetensutveckling när det gäller strandskyddets tillämpning

I mars 2013 inrättades en delegation (dir. 2013:27) med uppdrag att utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats när det gäller frågor som berör tillämpningen av strandskyddsreglerna. Delegationen ska utgöra en arena för erfarenhetsutbyte och dialog. Syftet med delegationens arbete är att bidra till kompetensutveckling när det gäller tillämpningen av strandskyddsreglerna i miljöbalken och plan- och bygglagen och förutsättningar för en nationellt harmoniserad tillämpning av strandskyddsreglerna. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 17 december 2015.

Utvecklade tillämpning av strandskyddsreglerna

Boverket och Naturvårdsverket har haft i uppdrag att göra en utvärdering och översyn av tillämpningen och utfallet av de nya strandskyddsreglerna samt att vid behov föreslå ändringar av reglerna (dnr M2012/3437). Uppdraget redovisades i oktober 2013 och har resulterat i propositionen Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag (prop. 2013/14:214, bet. 2013/14:MJU26, rskr. 2013/14:358). Riksdagen antog propositionen den 18 juni 2014.

Propositionen innehåller förslag som syftar till att öka förståelsen och acceptansen för strandskyddet.

Systemet med riksintressen ses över

I december 2013 tillsattes den s.k. Riksintresseutredningen (dir. 2013:126). Utredningen ska göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken. Utredningen ska föreslå sådana ändringar som ger ett tydligare system för hushållning med mark- och vattenområden och särskilt områden av riksintresse. Utredningen överlämnade den 14 augusti 2014 delbetänkandet Bostadsförsörjning och riksintressen (SOU 2014:59). Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 december 2015.

Prövning av överklagade kommunala beslut

För att möjliggöra en snabbare handläggning av de överklagade ärendena vid länsstyrelserna har länsstyrelserna förstärkts med 30 miljoner kronor per år under åren 2013–2016. På motsvarande sätt har mark- och miljödomstolarna tilldelats utökade ekonomiska resurser – 10 miljoner kronor per år under två år.

PBL-överklagandeutredningen (dir. 2013:53) lämnade i mars 2014 sitt betänkande Effektiv och rättssäker PBL-överprövning (SOU 2014:14). I betänkandet föreslås bl.a. att länsstyrelserna inte längre ska vara första instans vid överklagande av kommunala beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser, utan att sådana beslut ska överklagas till mark- och miljödomstol som första instans. Vidare föreslår utredningen att prövningen av överklagade kommunala beslut om bygglov, marklov, rivningslov (lov) och förhandsbesked samt beslut enligt 10 och 11 kap. PBL (tillsyn) ska koncentreras till de tolv länsstyrelser som har miljöprövningsdelegation. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Omfattningen av den kommunala planeringen

Antalet antagna översiktsplaner ökar något

År 2013 antogs ca 26 översiktsplaner jämfört med 2012 då 22 översiktsplaner antogs. Hälften av de antagna översiktsplanerna ersatte en plan från 1990-talet. Detta bidrog till att antalet gällande planer från 1990-talet minskade något, men ett stort antal av framför allt kommunerna i landets norra delar har fortfarande översiktspla-

ner som är mer än 25 år gamla. Nära hälften av landets kommuner har översiktsplaner som antogs före 2005. Ca en tredjedel av de gällande översiktsplanerna antogs mellan 2006–2010.

I områden med exploateringstryck är det vanligt att kommuner arbetar med fördjupningar eftersom en mer detaljerad plan som innehåller tydliga ställningstaganden gör översiktsplanen mer vägledande för vidare plan- och byggprocess. Detta kan enligt Boverket ses som ett uttryck för att det är komplicerat att koppla de strategiska planeringsfrågorna i en kommunövergripande översiktsplan direkt till en detaljplan.

I tabell 3.3 visas antalet antagna översiktsplaner under åren 2009–2013.

Tabell 3.3 Antalet antagna översiktsplaner

Årtal	Antagna översiktsplaner
2009	13
2010	34
2011	24
2012	22
2013	26

Källa: Boverket

Nedgången i kommunernas planeringsaktivitet har brutits

I tabell 3.4 redovisas antalet planer som har antagits under åren 2009–2013.

Tabell 3.4 Antalet antagna detaljplaner

Årtal	Antagna planer
2009	2 049
2010	1 941
2011	1 703
2012	1 753
2013	1 770

Källa: Boverket

Planeringsaktiviteten i Sverige har minskat under flera år. Under åren 2005–2009 låg antalet antagna detaljplaner stadigt över 2 000 detaljplaner per år, men har därefter sjunkit. Efter bottnåret 2011, när endast 1 703 detaljplaner antogs, visar redovisningar från Boverket att den kommunala planeringsaktiviteten ökar något.

Länsstyrelsens handläggningstider för överklagade planer närmar sig inriktningsmålet

Länsstyrelserna ska handlägga överklaganden av kommunala beslut enligt plan- och bygglagen på ett så enkelt och snabbt sätt som möjligt, dock utan att rättssäkerheten eftersätts. Beträffande överklagade ärenden avseende kommunala beslut om planer (detaljplaner och områdesbestämmelser) ska följande inriktningsmål gälla:

- 75 procent avgjorda inom 3 månader (13 veckor)
- 90 procent avgjorda inom 5 månader (21,7 veckor)

De genomsnittliga handläggningstiderna för avgjorda överklagade planer varierar stort mellan olika länsstyrelser.

För 2013 avgjordes 71 procent av alla överklagade planer inom 3 månader jämfört med 55,3 procent 2012. Detta innebär att andelen ärenden som avgörs inom 3 månader ökar och att handläggningstiderna närmar sig inriktningsmålet. Av 21 länsstyrelser klarade tio stycken inriktningsmålet 2013, vilket är mer än dubbelt så många jämfört med 2012 då endast fyra stycken klarade målet.

Länsstyrelsens handläggningstider för överklagade lovärenden har förkortats

Den genomsnittliga handläggningstiden för avgjorda överklagade lov har minskat från ca 23 veckor 2012 till ca 17 veckor 2013. Antalet länsstyrelser som klarade inriktningsmålet om 75 procent avgjorda ärenden om överklagade lov inom 4 månader hade 2013 ökat till tio jämfört med endast en 2012. Inriktningsmålet om 90 procent avgjorda ärenden om överklagade lov inom 6 månader klarades 2013 av åtta länsstyrelser jämfört mot två 2012. Detta innebär att handläggningstiderna närmar sig inriktningsmålen.

Till mark- och miljödomstolarna överklagade plan- och byggärenden

Under 2013 överklagades 289 planärenden (detaljplaner och områdesbestämmelser) och 1 657 byggärenden (bygglov, rivningslov och marklov) till de fem mark- och miljödomstolarna.

Den genomsnittliga omloppstiden för de under 2013 avgjorda planmålen uppgick till 3,1 månader. 75 procent av målen avgjordes inom 5,7 månader. Motsvarande tider för byggnadsmålen var 3,5 respektive 6,0 månader.

Mark- och miljödomstolarnas domar kan överklagas till Mark- och miljööverdomstolen. Under 2013 överklagades 162 planmål och 600 byggnads mål till Mark- och miljööverdomstolen. Den genomsnittliga och den 75-procentiga omloppstiden för planmålen som avgjordes under 2013 uppgick till 2,6 månader respektive 2,7 månader. För byggnads målen var motsvarande tider 2,2 respektive 2,4 månader.

Genom en s.k. ventil kan ett plan- eller byggnads mål som avgjorts av Mark- och miljööverdomstolen under vissa förutsättningar prövas av Högsta domstolen. Under 2013 prövades ett sådant mål av Högsta domstolen.

Ärenden som prövas av regeringen

Antalet inkomna ärenden till regeringen under de senaste fem åren som har anknytning till planerings- och markanvändningsfrågor återfinns i nedanstående tabell 3.5.

Tabell 3.5 Regeringens förvaltningsärenden inom samhällsplaneringsområdet

Antal ärenden

Kategori	2009	2010	2011	2012	2013
Statligt ingripande – plan	5	3	7	5	6
Statligt ingripande – lov	2	0	1	2	4
Försvarsintresse	4	7	9	13	17
Vägrat medgivande	7	12	6	3	4
Expropriation (tätbebyggelse)	4	3	0	6	4

Källa: Egna beräkningar

Antalet ärenden där försvarsintressen är inblandade har ökat markant under de senaste fem åren. Drygt hälften av de under 2013 inkomna ärendena som berörde försvarsintressen avsåg ärenden rörande uppförande av vindkraftverk.

Riksdagen beslutade den 27 mars 2014 att anta de lagförslag som redovisats i propositionen En samordnad tillståndsprövning vid fastighetsbildning (prop. 2013/14:58, bet. 2013/14CU21, rskr. 2013/14:190). Lagändringarna i fastighetsbildningslagen, anläggningslagen och ledningsrättslagen som trädde i kraft den 1 juni 2014 innebär bl.a. att systemet med dubbla prövningar av vissa tillståndsfrågor avvecklas.

Ökad planläggning för bostäder utreds

I februari 2014 tillsattes utredningen Ökad kommunal planläggning för bostadsbyggande och ökat utbud av markanvisningar (dir

2014:29), sedermera benämnd Planprocessutredningen. En särskild utredare ska analysera hur kommunerna kan stimuleras att planlägga för fler bostäder och i större utsträckning tillhandahålla kommunalt ägd mark till dem som önskar bygga. Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 december 2015.

Buller

Proposition om en mer samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen

Under våren 2013 tillsattes en utredning för att se över hur samordningen av planläggning och lovgivning enligt plan- och bygglagen med prövning och tillsyn enligt miljöbalken i fråga om buller kan ökas (dir. 2013:5). Utredningen lämnade ett delbetänkande i augusti 2013 (SOU 2013:57) och ett slutbetänkande i oktober 2013 (SOU 2013:67). Med utgångspunkt från utredningens förslag beslutade riksdagen i juni 2014 om propositionen Samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen (prop. 2013/14:128, bet. 2013/14:CU33, rskr. 2013/14:381). I propositionen föreslås ändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900). Lagändringarna träder i kraft den 2 januari 2015.

Ytterligare bestämmelser i miljöbalken föreslås ändras

I ovan nämnda proposition aviserades också en översyn av ytterligare bestämmelser i miljöbalken. Mot bakgrund av detta föreslås i departementspromemorian Nya steg för en effektivare plan- och bygglag (Ds 2014:31) ändringar i miljöbalken. Promemorian är för närvarande föremål för remissbehandling.

Förordning om buller utombus från trafik på remiss

I propositionen om samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen aviserades att riktvärden för trafikbuller ska författningsregleras i en förordning. Ett förslag till förordning avseende riktvärden för buller från väg- och spårtrafik samt flygbuller har varit föremål för remissbehandling och bereds nu inom Regeringskansliet (dnr S2014/5195).

Myndighetsuppdrag om industribuller

Boverket har haft i uppdrag att utarbeta ett vägledande underlag med allmänna råd för planering

för och byggande av bostäder enligt plan- och bygglagen inom områden som är utsatta för buller från hamnar, industrier m.m. (dnr S2013/613). Uppdraget samordnades med det uppdrag som samtidigt gavs till Naturvårdsverket om vägledning för prövning och tillsyn enligt miljöbalken avseende buller från miljöfarlig verksamhet som t.ex. hamnar och industrier (dnr M2013/233).

Redovisningen av uppdragen överlämnades till Miljödepartementet och Socialdepartementet den 28 april 2014 och innehåller förslag till nya vägledningar avseende industribuller. Förslagen innebär att myndigheternas vägledningar avseende industribuller kommer att vara samordnade vilket kan komma att öka tydligheten och förutsägbarheten vid tillämpningen av regelverket i dessa frågor. Myndigheterna avser att remissbehandla förslagen innan beslut om slutliga vägledningar fattas.

Statens va-nämnd

Antalet till va-nämnden inkomna ansökningar om prövning har ökat kraftigt under de senaste åren. Under 2013 kom det enligt nämndens årsredovisning in 453 ärenden.

Nämnden ska verka för att 65 procent av målen avgörs inom tolv månader. Under 2013 har nämnden inte fullt ut nått detta mål. Andelen avgjorda mål inom 12 månader uppgick till 57 procent. Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till 11 månader. Skälet till att målet avseende handläggningstid inte uppnåtts anges vara att organisationen inte varit dimensionerad för den ökande måltillströmningen samt vakanser bland personalen.

Va-nämndsutredningen har i betänkandet Ny instansordning för va-målen (SOU 2011:53) lämnat förslag på hur de mål som prövas av va-nämnden vid en avveckling av nämnden skulle kunna inlemmas i en ny prövningsorganisation. Förslaget har remitterats. Vidare har en kompletterande departementspromemoria (dnr S2013/7406) upprättats och remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Hållbar stadsutveckling

Hållbara städer

Boverket har övertagit Delegationen för hållbara städers roll att följa, dokumentera och stödja de projekt som fått stöd i deras genomförande samt att erbjuda möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Erfarenheter har spridits vid konferenser och seminarier, dessutom har träffar för stödprojekten anordnats. Boverket har också uppdraget att utvärdera det stöd som Delegationen för hållbara städer lämnade 2009–2012. Utvärderingen redovisades den 27 juni 2014 och genomfördes av en extern utvärderare. Inriktningen är stödets direkta samt långsiktiga och dynamiska effekter på kommuners och andra aktörers arbete med klimat och hållbar stadsutveckling, inklusive miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Dessutom har stödets kostnadseffektivitet utvärderats.

I delegationens slutrapporter beskrivs ett antal hinder för en snabb och långsiktigt hållbar omställning av städerna. Exempel är bristande samordning inom och mellan sektorer och politiska nivåer samt otillräckliga satsningar på forskning och kunskapsutveckling. Delegationen lämnade även ett förslag om att utveckla en nationell arena för samverkan med uppgift att bl.a. främja kunskapsutveckling och stärka samordningen av frågorna.

Plattform för frågor om hållbar stadsutveckling

Hur städer planeras och utvecklas, hur trafiklösningar, bostadsbebyggelse och näringsverksamhet samordnas har inverkan på möjligheterna till hållbar tillväxt och att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer. Boverket, Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket har fått i uppdrag att gemensamt upprätta och förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling (dnr S2013/3464). Boverket har en samordnande roll i uppdraget. Synpunkter från flera andra myndigheter ska också inhämtas. Plattformen ska syfta till ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapsspridning, erfarenhetsutbyte och verka tills vidare. Under perioden 2014–2020 ska minst fem procent av de regionala strukturfondsprogrammets medel öronmärkas för arbete med hållbar stadsutveckling. De regionala programmen för Stockholm, Västsverige och Skåne-Blekinge innehåller sådana insatser. Plattformen ska även utgöra ett processtöd för de regionala

strukturfundsprogrammets arbete med hållbar stadsutveckling.

Riksdagen har beslutat om ett generationsmål för miljöarbetet och om 16 miljö kvalitetsmål som uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Detta finns närmare beskrivet under utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård.

Hållbar stadsutveckling berör också flera andra politikområden, se utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, utgiftsområde 19 Regional tillväxt, utgiftsområde 21 Energi, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 9 Politik för sociala tjänster.

Medborgardialoger och boendeinflytande

Boverket har fått i uppdrag att sammanställa erfarenheter av och ta fram en vägledning med goda exempel dels för kommuners arbete med medborgardialoger i frågor om planering av bostäder och bostadsområden, dels för fastighetsägares arbete med boendeinflytande vid ombyggnationer och utveckling av bostadsområden (dnr S2013/5540). Inom ramen för uppdraget pågår arbete med att ta fram material och exempel samtidigt som pedagogiska webb-lösningar och layout utformas. Det ska resultera i två digitala vägledningar, som ska nå från Boverkets webbplats. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Socialdepartementet) den 26 maj 2014.

Jämställdhet och barnperspektiv

Ett stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer har införts. Stödet trädde i kraft den 1 februari 2014 genom förordningen (2013:1102) om stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter. Boverket har också tagit fram föreskrifter för stödet och informerar om det i olika sammanhang. Boverket är även en av 18 myndigheter i den särskilda satsningen på jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter och myndigheten ska bl.a. göra en översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag ur ett jämställdhetsperspektiv, och fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering i sin verksamhet utifrån det utvecklingsarbete myndigheten har bedrivit.

I regleringsbrevet för 2014 har Boverket också fått i uppdrag att ta fram en vägledning för barns och ungas utemiljö. Vägledningen ska användas för planering, utformning, skötsel och förvalt-

ning av urbana miljöer, med ett särskilt fokus på förskole- och skolgårdar. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Sveriges lantbruksuniversitet/Movium. Boverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 27 februari 2015. Hittills har ett par seminarier och workshops genomförts inom ramen för uppdragets förstudie.

Urbant utvecklingsarbete

Enligt regleringsbrevet för 2014 ska Polismyndigheterna och Arbetsförmedlingen delta i det urbana utvecklingsarbetet som är riktat till de 15 stadsdelar som har lägst förvärvsfrekvens, högst uttag av långvarigt försörjningsstöd samt lägst behörighet till den nationella gymnasieskolan och som samordnas regionalt av berörda länsstyrelser. Arbetet ska utgå från regionala utmaningar och framgångsfaktorer inom det urbana utvecklingsarbetet. Från 2013 administrerar Boverket ett prestationsbaserat stimulansbidrag till de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet (dnr A2013/1192 och dnr A2013/4640). Boverket ska också följa upp satsningar på detta område. Arbetet beskrivs mer under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

Samverkan kring offentliga miljöer och arkitekturens betydelse

Även de kulturella frågorna är centrala för stadens utveckling. I december 2013 redovisades uppdraget Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer som Statens konstråd, Riksantikvarieämbetet, Boverket och Statens centrum för arkitektur och design har arbetat med mellan 2010–2013. Resultatet presenterades i boken *Konsten att gestalta offentliga miljöer – Samverkan i tanke och handling* samt vid en stor konferens på Statens centrum för arkitektur och design i Stockholm. Trots att väl gestaltade offentliga miljöer påverkar människors trygghet, gemenskap och delaktighet är ansvaret ofta otydligt. Liksom i uppdraget Främjande av hållbar stadsutveckling som Boverket tillsammans med Riksantikvarieämbetet, Formas och Statens centrum för arkitektur och design redovisade i mars 2013 ser myndigheterna ett mervärde av fortsatt samverkan, gärna tillsammans med andra aktörer.

År 2010 fick Statens centrum för arkitektur och design medel från Delegationen för hållbara städer för att bygga upp webbplatsen hallbarstad.se. Portalen är ett verktyg för kun-

skaps- och erfarenhetsutbyte inom hållbar stadsutveckling och bygger på samarbete med bl.a. myndigheter, kommuner, ideella organisationer och enskilda aktörer. Under 2013 blev portalen mer etablerad och genererade cirka 70 000 besök.

Arkitekturens värden har stor betydelse för bebyggelsens långsiktiga hållbarhet och attraktivitet samt för människors livskvalitet. Det är därför viktigt att se planering och utformning av den fysiska miljön ur ett helhetsperspektiv där högt ställda krav på kvantitet inte står i konflikt med kvaliteten i byggandet. En särskild utredare har tillsatts för att göra en översyn av den statliga politiken för arkitektur, form och design med syfte att stärka arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen (dir. 2014:69), se mer under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Vägledning för hållbar utveckling

Boverket har fått i uppdrag att ta fram en kunskapssammanställning, exempelsamling och vägledning för tillämpningen av de bestämmelser i PBL som har en tydlig koppling till hållbar utveckling (dnr S2014/186). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 juni 2015.

Internationell samverkan kring hållbara städer

Regeringskansliets internationella miljötekniksamordning med fokus på Kina, Indien, Ryssland och Indonesien har hållbar stadsutveckling som ett prioriterat område. Samarbetet kring hållbara städer inom the Clean Energy Ministerial pågår.

Inom EU tas hållbar stadsutveckling upp i olika sammanhang. Det informella EU-samarbetet kring hållbara städer har bl.a. berört olika teman som exempelvis migrationsströmmar inom EU och fattigdom i städerna. En EU Urban Agenda håller just nu på att tas fram och Kommissionen håller på att avsluta en öppen konsultation i frågan. Syftet med en EU Urban Agenda är att stärka det urbana perspektivet och sätta fokus på städer i samband med att olika frågor inom EU:s kompetensområden behandlas. Det kan gälla frågor om transporter, miljö, energi, hälsa, social inkludering, forskning och innovation, teknik, arbetsliv och näringsliv. Den urbana agendan kan vara en bas för utbyte av erfarenheter och kunskaper om forskning. Agendan kan även samordna den mängd initiativ inom EU som på olika sätt berör städer. I fram-

tagandet av EU:s sjunde miljöhandlingsprogram ingår ett mål om hållbar stadsutveckling. Hållbar stadsutveckling kommer även att vara ett utpekade område under strukturfondsperioden 2014–2020. Minst fem procent av den regionala fondens insatser i varje medlemsland kommer att öronmärkas för hållbar stadsutveckling. I Sverige kommer tre av åtta regionala program att fokusera på hållbar stadsutveckling och därmed få del av dessa öronmärkta medel. Se mer under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Socialdepartementet har bidragit till Sveriges samarbete med UN-Habitat som är FN:s program för stadutvecklingsfrågor samt för hållbart boende och markfrågor. Programmet samordnas av Utrikesdepartementet. UN-Habitat arrangerade för sjunde gången expertmötet kring boende och stadsutveckling, World Urban Forum (WUF), den 5–11 april 2014. Boverket hade uppdraget att förbereda och genomföra det svenska deltagandet (dnr S2013/7025). Fokus för det svenska deltagandet var bl.a. svenska innovationssystem för växande städer, trähusbyggande och sociala aspekter i stadsutveckling och stadsliv och Sverige hade deltagare från många myndigheter och organisationer samt en svensk monter.

Förberedelsearbetet för UN-Habitats tredje världskonferens om stadutvecklings- och boendefrågor, Habitat III som preliminärt kommer att genomföras 2016, har påbörjats. Tre förberedande konferenser är planerade. En nationell rapport kommer att tas fram som beskriver bostads- och markfrågor.

Geotekniska och miljögeotekniska frågor

Geotekniskt stöd till kommuner och länsstyrelser i planprocessen

Under 2013 har Statens geotekniska institut (SGI) behandlat 418 ärenden avseende stöd till länsstyrelser och kommuner, vilket är ungefär lika många som året innan.

Jämfört med 2009 har omfattningen avseende denna verksamhetsgren ökat, framförallt till följd av SGI:s ökade uppdrag att ge stöd i planprocessen till samtliga länsstyrelser och kommuner från att tidigare varit begränsat till Västra Götalands län. Det har blivit vanligare att ärendena innehåller frågeställningar föranledda av ett förändrat klimat. SGI:s uppdrag att ge stöd till

samtliga länsstyrelser och kommuner innebär också delvis nya geotekniska frågeställningar.

Geokalkylsystem för planering och kostnadsbedömning

SGI överlämnade i januari 2013 rapporten Effektivare markbyggnad, Förslag till handlingsplan 2013–2016 (dnr S2013/279). Förslaget till handlingsplan innefattar elva förslag på åtgärder, varav ett är ett geokalkylsystem för planering och kostnadsbedömning. SGI fick i juni 2013 uppdraget att ta fram ett sådant geokalkylsystem (dnr S2013/4537). Geokalkylsystemet ska möjliggöra att kostnaderna för att bygga på det valda läget från geoteknisk synpunkt kan värderas i relation till andra samhällsintressen och ska inkludera de geotekniska förhållandena, inverkan av klimatförändringar och miljöförutsättningar. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2015.

Geoteknisk rådgivningsverksamhet

För att undvika att konkurrera med privata aktörer på den geotekniska marknaden har SGI de senaste åren begränsat verksamheten till sådana uppdrag som inte privata aktörer lika gärna kan göra. Det handlar t.ex. om att ge beställarstöd till statliga myndigheter och kommuner och att utföra särskilda uppdrag där SGI:s expertkunskaper efterfrågas. Mot bakgrund av detta har rådgivningsintäkterna under perioden 2010–2013 minskat i omfattning. SGI ställer successivt om verksamheten mot att uppdragen blir färre men mer omfattande. Under 2013 har totalt 176 rådgivningsuppdrag genomförts (motsvarande siffra 2012 var 211), i 35 av dessa har ny teknik och FoU-resultat nyttiggjorts (samma som 2012).

Klimatanpassningsåtgärder i Göta älvdalen

SGI slutförde i början av 2012 arbetet med Göta älvtutredningen. Som en följd av detta har SGI fått i uppdrag att ta fram förslag på hur klimatanpassningsarbetet i Göta älvdalen kan samordnas (dnr S2013/9071). Uppdraget redovisades i november 2013. Förslaget har varit föremål för remissbehandling och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

3.5.3 Resultat – Bostadsmarknad

Målet för bostadsmarknad är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsu-

menternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Resultatredovisningen görs utifrån ovan nämnda mål.

Utvecklingen på bostadsmarknaden

Bostadsbeståndet

SCB redovisar sedan juni 2014 bostadsbeståndet baserat på uppgifter ur lägenhetsregistret. De första uppgifterna avser läget vid utgången av 2013 och visar att det då fanns 4 633 678 permanentbostäder i hela riket. Av dessa fanns 43,2 procent i småhus, 50,3 procent i flerbostadshus och resterande i övriga hus (1,7 procent) eller utgjordes av specialbostäder (4,8 procent). Egnahem och övriga direktägda bostäder utgör 39,6 procent av beståndet, bostadsrätternas andel är 22,1 procent medan hyreslägenheternas andel är 38,2 procent. Av hyresbostäderna ägs 50,2 procent av privata fastighetsägare, 46,4 procent av kommunala allmännyttiga bostadsföretag medan 3,3 procent ägs direkt av stat, kommun eller landsting.

SCB:s byte av redovisningsmetod gör att skillnaderna gentemot det bostadsbestånd som redovisades vid utgången av 2012 är stora och därmed inte är jämförbara. Totalt redovisades det nästan 83 000 fler bostäder vid utgången av 2013. Hyresrätterna är ca 117 000 fler, bostadsrätterna är ca 1 000 färre och beståndet av direktägda bostäder (egnahem, ägarlägenheter) är närmare 37 000 bostäder färre. Uppgifter om upplåtelseform saknas för nästan 4 000 bostäder. Förändringen i mätmetod gör att det inte går att dra några slutsatser om förändringar i bostadsbeståndet baserat på dessa uppgifter.

Tabell 3.6 Fördelning av upplåtelseformer 2013

Procent		
Upplåtelseform	Flerbostadshus	Småhus
Bostadsrätt	40	4
Hyresrätt	60	4
Äganderätt	0	92

Källa: Statistiska centralbyrån.

Bostadspriserna fortsätter att öka

Enligt SCB såldes 99 365 bostadsrättslägenheter under 2013, dvs. exklusive överlåtelser genom arv, gåva, bodelning eller liknande. Det motsvarar ungefär 10 procent av bostadsrättsbeståndet.

Medelpriset för en bostadsrätt var 1,5 miljoner kronor, högst i Stockholms län med 2,5 miljoner kronor och lägst i Västernorrlands län där medelpriset var strax under 400 000 kr. Det totala värdet på de sålda bostadsrätterna uppgick till 152 miljarder kronor, att jämföra med 133 miljarder kronor 2012. De tre storstadsregionerna stod för ca 80 procent av värdet, varav Storstockholm för 62 procentenheter.

Under det senaste året – vid en jämförelse mellan tremånadersperioden juni–augusti 2014 med motsvarande period 2013 – steg priserna på egnahem i genomsnitt med 6 procent sett till hela riket. Fördelat regionalt på län och årsbasis steg priserna i samtliga län, mest i Östergötlands län med 12 procent, följt av Värmlands, Västernorrlands och Norrbottens län med 10 procent. Den lägsta prisuppgången redovisas i Kronobergs län, där steg priserna med 1 procent. I storstadsregionerna Stormalmö, Storgöteborg och Storstockholm steg priserna med mellan 4 och 9 procent.

Det genomsnittliga priset för en småhusfastighet i landet uppgick till nästan 2,4 miljoner kronor under tremånadersperioden juni–augusti 2014. I Storstockholm var genomsnittspriset knappt 4,6 miljoner kronor, i Storgöteborg 3,4 miljoner kronor och i Stormalmö 3 miljoner kronor.

Under 2013 såldes 51 431 egnahem avsedda för permanentboende till ett totalt värde av knappt 115 miljarder kronor. De tre storstads-länen – Stockholms, Västra Götalands och Skåne län – stod för ca 47 procent av försäljningarna och 63 procent av den totala försäljningssumman.

Enligt det s.k. HOX-indexet (Nasdaq OMX Valueguard-KTH Housing Index) ökade bostadsrättspriserna med 3,5 procent under juli månad medan index för privatägda småhus (egnahem) sjönk med 1,1 procent. Under den senaste tolv månadersperioden ökade dock båda delindexen, bostadsrätterna med 14,1 procent och egnahem med 8,5 procent. Det är främst i storstadsregionerna som bostadsrättspriserna ökat mest, även om index utvecklats svagare i Malmö än i Stockholm och Göteborg. Allmänt tycks priserna öka något snabbare i städernas ytterområden än i centrala staden. Även i storstäderna sjönk villapriserna under juli 2014, även om priserna ökat sett över en tolv månadersperiod, dock inte lika mycket som bostadsrätterna.

Ytterligare en observation är att utbudet generellt varit lågt under sommaren, vilket sannolikt förklarar att många lägenheter sålts redan före annonserade visningstillfällen, liksom att även mindre attraktiva bostäder sålts snabbt. (Valueguard Index Sweden AB, Marknadsrapport, 2014-08-14.)

Hushållens skuldsättning fortsätter att öka

Varaktig hög befolkningsökning i storstäderna, framför allt i stockholmsregionen, ökade realinkomster och låga räntor har tillsammans bidragit till en hög efterfrågan på bostäder. Ökningen av bostadsutbudet har inte hållit samma takt med den ökade efterfrågan och tillsammans med bristen på hyresbostäder har bostadspriserna drivits upp, vilket ökat hushållens skuldbörda. Parallellt har ombildningarna från hyresrätt till bostadsrätt flyttat belåningen från de ursprungliga fastighetsägarna, huvudsakligen företag, till hushållen.

Det genomsnittliga sparandet mellan åren 1980 och 2012 är 4,9 procent av hushållens disponibla inkomst, tjänste- och premiepensioner inräknat. Under senare år har sparandet dessutom ökat.

Enligt Finansinspektionens (FI:s) fjärde årliga bolåneundersökning (2014) lånar svenska hushåll i genomsnitt upp till 70 procent av bostadens värde. De allra flesta hushåll har i dag bolån under 85 procent av bostadens värde. Mindre än vart tionde hushåll tar lån som överstiger 85 procent av bostadens värde. Undersökningen visar också att 8 av 10 hushåll som har belåningsgrader över 75 procent amorterar.

FI införde i maj 2013 ett riskviktsgolvt på 15 procent för svenska bolån.

FI har redovisat ett uppdrag om möjliga åtgärder för hur bankerna ska kunna öka kundernas insyn i räntans bestämningsfaktorer vid tecknandet av bolån. FI har även utrett om det går att ställa krav på bankerna om att ge bolånekunder individuellt anpassade amorteringsplaner. Insatserna har bl.a. resulterat i en branschöverenskommelse där Bankföreningen har utformat en rekommendation för sina medlemsbanker.

Enligt nya data som Riksbanken samlat in är de svenska hushållens skulder i relation till deras disponibla inkomster högre än tidigare analyser visat (Hur skuldsatta är de svenska hushållen? – Riksbanken maj 2014). Analysen av datamaterialet visar hur skulderna är fördelade bland de individer och hushåll som faktiskt har en skuld

och att hushållen överlag är högt skuldsatta sett till deras inkomster, något som gäller framför allt låg- och medelinkomsttagare. Riksbankens analys visar också att fyra av tio låntagare inte minskar sin skuld och att de som gör det minskar den mycket långsamt.

Uppdrag till Boverket rörande bostadsmarknaden

Boverket har haft flera uppdrag rörande bostadsmarknaden. Under året har myndigheten bl.a. redovisat följande uppdrag:

- Regionala skillnader i bostadssektorn (Boverket rapport 2014:2).
- Bostadsmarknaden i Norden 1980–2012 (Boverket rapport 2014:16). I rapporten beskrivs översiktligt utvecklingen av samhällsekonomin, bostadsmarknaderna och kreditgivningen i Danmark, Finland, Norge och Sverige sedan år 1980.
- Marknadsrapporter (Boverket 2013, 2014). Detta är en serie fristående analysrapporter som är avsedda utgöra underlag till den allmänna politiska debatten utan att i sig utgöra Boverkets officiella ståndpunkt i de olika frågor som behandlas i rapporterna.

Bostadsmarknadens funktionssätt

Lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och allmännyttans arbetsätt.

Under 2013 skickade Boverket ut en enkät till de allmännyttiga bostadsbolagen i syfte att klargöra i vilken mån som bolagen uppfattar att lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag förändrat eller kommer att förändra det sätt som de arbetar med underhålls- och moderniseringsfrågor på. Enligt flertalet bolag har lagen inte påverkat ägaren att agera för att ändra på de direktiv som gäller för modernisering och underhåll. Däremot svarar fyra av tio bolag att de ökat andelen standardhöjande åtgärder vid modernisering och underhåll som en följd av lagen. Drygt en tredjedel av bolagen menar att planerna för underhåll och modernisering måste förändras på grund av lagens krav på affärsmässighet.

Värdeöverföringar från de allmännyttiga bostadsbolagen

Enligt Boverket har ungefär tre fjärdedelar av de allmännyttiga bostadsbolagen ägardirektiv från 2011 eller senare.

Länsstyrelserna har lämnat underlag till Boverket med uppgifter om allmännyttiga bostadsföretags utdelningar och andra ekonomiska överföringar, t.ex. koncernbidrag till moderbolag och ägartillskott från moderbolag för räkenskapsåret 2012. För räkenskapsåret 2012 lämnade 263 allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som lämnat uppgifter om värdeöverföringar. Av dessa har

- 58 procent inte lämnat någon värdeöverföring – en viss minskning jämfört med 2011 (62 procent),
- 38 procent lämnat värdeöverföringar med tillåtet belopp – en viss ökning sedan 2011 – och
- 4 procent lämnat värdeöverföringar utöver tillåtet belopp – jämfört med 5 procent 2011.

Tolv bostadsbolag har lämnat värdeöverföringar med för högt belopp. Överföringarna har i dessa fall skett genom aktieutdelning i fyra fall, genom koncernbidrag i sju fall och på annat sätt i ett fall. Totalt har 8,5 miljoner kronor överförts utöver vad som är tillåtet – en halvering jämfört med räkenskapsåret 2011 (drygt 17 miljoner kronor).

De tolv bolag som överskridit gränsen har lämnat värdeöverföringar som varierar mellan 2,62 och 55 procent av det tillskjutna kapitalet i bolaget. Sju av bolagen ligger inom intervallet 2,62–4 procent av tillskjutet kapital. Två bolag har lämnat värdeöverföringar som överstiger hälften av bolagets resultat.

De totala värdeöverföringarna för 2012 uppgår till drygt 3,6 miljarder kronor. Av detta belopp har drygt 3,5 miljarder kronor delats ut enligt någon av de undantagsregler som finns i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. 17 företag har använt sig av undantagen från begränsningen av värdeöverföringar (14 bolag år 2011). De tre allmännyttiga bostadsbolagen i Stockholms kommun svarar för huvuddelen av undantagen, runt 96 procent.

Tre kommuner har beslutat om överföring av bostadsbolagens vinster från fastighetsförsäljningar till kommunerna (Stockholm, Ekerö och Linköping). Totalt har 1,5 miljarder kronor som avser fastighetsförsäljningar överförts från bostadsbolagen till kommunerna. Elva kommuner har beslutat om överföring av medel från bostadsbolagen till bostadsförsörjningsåtgärder (Stockholm, Upplands Väsby, Älvkarleby,

Eskilstuna, Norrköping, Jönköping, Burlöv, Hässleholm, Malmö, Karlstad och Gävle). Totalt har nästan 2 miljarder kronor överförts från bostadsbolagen till kommunerna för att användas till bostadsförsörjningsåtgärder.

Fem bolag har lämnat värdeöverföring till annat allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag inom samma koncern med totalt 74 miljoner kronor.

EU och kommunernas bostadspolitik

Under 2013 tillsattes en utredning (dir. 2013:68) med uppdrag att se över de EU-rättsliga förutsättningarna för kommunal bostadspolitik. Utredaren ska lämna förslag på tre områden:

- Förslag som möjliggör omstrukturering eller ordnad avveckling av kommunala bostadsföretag i kris på svaga bostadsmarknader,
- Förslag som möjliggör för kommuner att främja bostadsförsörjningen när marknadsförutsättningarna inte medger ett bostadsutbud som möter den lokala efterfrågan på bostäder av god kvalitet,
- Förslag som underlättar ny- och ombyggnad av egnahemsboende på gles- och landsbygd.

Samtliga förslag ska vara förenliga med EU-rätten och utformade så att kostnaderna och marknadspåverkan begränsas till det som är absolut nödvändigt. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande senast den 29 maj 2015.

Regelverket för privatpersoners uthyrning av egen bostad har ändrats

Riksdagen antog i maj 2014 propositionen Ökad uthyrning av bostadsrättslägenheter (prop. 2013/14:142, bet. 2013/14:CU29, rskr. 2013/14:236, rskr. 2013/14:237). I propositionen föreslogs bl.a. ett större utrymme för bostadsrättshavare att upplåta i andra hand och att det ska vara möjligt för bostadsrättsföreningar att ta ut en särskild avgift av en bostadsrättshavare som hyr ut sin lägenhet. Avgiften ska ersätta föreningen för sådana merkostnader som en upplåtelse i andra hand kan medföra. Bostadsrättsföreningen ska få bestämma hur avgiften beräknas, med det ska finnas ett tak för hur hög avgiften får vara. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2014.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar och de regionala bostadsmarknaderna

De regionala bostadsmarknaderna

I 2014 års upplaga av Boverkets bostadsmarknadsenkät anger 98 av landets 290 kommuner att bostadsmarknaden är i balans. Över hälften av landets kommuner, 156 stycken, anser att det är obalans på marknaden på grund av ett underskott på bostäder medan 35 kommuner har en bostadsmarknad i obalans på grund av överskott på bostäder. Enligt kommunerna tillhör ungdomar den grupp som har det svårast att få en bostad på bostadsmarknaden i dag. Analyserna finns tillgängliga på Boverkets webbplats.

Förändringar i bostadsförsörjningslagen

Från den 1 januari 2014 har bostadsförsörjningslagen, som ålägger kommunerna att planera för bostadsförsörjningen i kommunen, ändrats så att kommunerna även ska ta hänsyn till de regionala förutsättningarna och behoven och samråda med såväl andra kommuner i regionen som med regionala organ. Bostadsplaneringskommittén (dir. 2013:78) har bl.a. till uppgift att utreda och vid behov föreslå sådana förändringar i de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå vilka behövs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet. Utredningen ska även utvärdera hur samordningen av hanteringen av bostadsförsörjningsfrågorna på regional och kommunal nivå fungerar i dag samt analysera behovet av förändringar i berörda regelverk. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 27 mars 2015.

Förbättrad hyresstatistik

Boverket har utrett förutsättningarna för en fördjupad hyresstatistik när det gäller såväl förstahandshyror som hyror avseende privatbostäder som helt eller delvis hyrs ut av enskilda som inte är näringsidkare (dnr S2013/5423).

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Svaga bostadsmarknader

Statens Bostadsomvandling AB

Bolagets verksamhet har under 2013 till stor del inriktats på att tillsammans med den aktiva kommunen på orten tillgodose efterfrågan på tillgänglighetsanpassade moderna bostäder för äldre. Bolagets verksamhet har fram till 2013

berört fastigheter med ca 950 lägenheter. Under 2013 pågick ombyggnad och tillgänglighetsanpassning i fem olika utvecklingsprojekt i fastigheter med totalt 100 bostäder.

Regelverket för byggandet av bostäder för unga och studenter har ändrats

Den generella bostadsbristen drabbar särskilt unga kvinnor och män och studenter som får svårt etablera sig på bostadsmarknaden. Åldern för att flytta hemifrån stiger i orter med generell bostadsbrist. Enligt resultaten från Boverkets bostadsmarknadsenkät, BME, för 2014 bedömer 62 procent av landets kommuner att de har underskott på bostäder som unga kvinnor och män efterfrågar. Det är vanligast med brist på bostäder för unga i storstadsregionerna och på universitets- och högskoleorterna men brist förekommer även i övriga delar av landet. Under 2013 fanns det ca 299 000 helårsstudenter enligt Universitetskanslersämbetet. Därutöver tillkommer ca 42 500 studerande vid Yrkeshögskolan. Samtidigt finns det ca 86 000 studentbostäder enligt BME vilket innebär att de flesta studenter inte bor i en studentbostad.

Boverket fick 2012 i uppdrag att föreslå ändringar i lagstiftning och vägledningar som behövs för att underlätta byggandet av bostäder för unga och studenter. Förslagen resulterade i propositionen Fler bostäder åt unga och studenter (prop. 2013/14:59, bet. 2013/14:CU22, rskr. 2013/14:205) i vilken det föreslås ändringar i plan- och bygglagen, PBL. Ändringarna i lagen trädde i kraft den 1 juli 2014. Ändringarna innebär att avsteg från kraven på tillgänglighet och användbarhet alltid får göras vid inredning av bostäder på högst 35 kvadratmeter på vindar. Ändringarna innebär även att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Därutöver har den maximala tiden för tidsbegränsat bygglov förlängts till 15 år och kravet i byggprocessen på tekniskt samråd vid flyttning av vissa byggnader har tagits bort.

Huvuddelen av de förslag som Boverket lämnade i sin rapport berörde Boverkets föreskrifter och allmänna råd. I Boverkets byggregler, BBR, görs lättnader i bostadsutförningskraven, t.ex. minskat utrymme för funktioner som matlagning och förvaring. Det har dels gjorts lättnader för alla bostäder som är högst 35 kvadratmeter, dels ytterligare lättnader

för studentbostäder. Ändringarna innebär bl.a. att utrymmen för olika bostadsfunktioner tillåts överlappa varandra helt eller delvis. Ändringarna i byggreglerna innebär att bostäder kan byggas med en boyta från 21 kvadratmeter och studentbostäder med en boyta från 16 kvadratmeter.

Åtgärder för äldres bostadssituation

Sedan den 1 januari 2010 lämnas investeringsstöd för äldre bostäder m.m. för byggande av särskilda boendeformer för äldre och trygghetsbostäder som påbörjas senast den 31 december 2014. Fram till och med juli 2014 hade 179 ansökningar rörande trygghetsbostäder inkommit. Av dessa har 118 ansökningar, för knappt 3 400 trygghetsbostäder, beviljats stöd. Hittills har drygt 430 miljoner kronor beviljats i stöd för byggande av trygghetsbostäder.

Enligt resultaten i Boverkets bostadsmarknadsenkät 2014 finns trygghetsbostäder i hälften av landets kommuner. De regionala skillnaderna är dock stora. I Stormalmö finns trygghetsbostäder i två tredjedelar av kommunerna medan var tredje kommun i Storgöteborg har trygghetsbostäder.

Enligt enkäten bedömer ca 80 av landets kommuner att drygt 2 200 trygghetsbostäder kommer att påbörjas under åren 2014 och 2015, vilket är en kraftig minskning jämfört med år 2013 då 105 kommuner uppgav att 3 800 trygghetsbostäder beräknades tillkomma de närmaste två åren. Det planerade tillskottet är störst i kommuner med färre än 25 000 invånare och i de större universitets- och högskoleorterna. Investeringsstödet beskrivs ytterligare under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Förra regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag på åtgärder som förbättrar och underlättar äldre kvinnors och mäns bostadssituation. Utredaren ska bl.a. kartlägga förekomsten av hinder för äldre personer att anpassa sitt boende eller att flytta till ett anpassat boende och de bakomliggande orsakerna till sådana eventuella hinder. Utredaren ska också analysera förutsättningarna för kommunerna att leva upp till de krav som ställs i bostadsförsörjningslagen och i annan relevant lagstiftning och vid behov föreslå nödvändiga åtgärder. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

Boverket har uppdraget att under 2014 informera kommuner, byggherrar och andra relevanta aktörer om s.k. mellanboendeformer för

äldre, t.ex. trygghetsbostäder och Konkurrensverket har i uppdrag att ta fram en vägledning för upphandling av sådana bostäder. Konkurrensverket ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 december 2014.

Hemlösheten ökar

Hemlösheten ser ut att öka i Sverige. Enligt Socialstyrelsens senaste kartläggning av hemlösheten, som genomfördes under 2011, var 34 000 människor hemlösa vid tidpunkten för mätningen. Den största ökningen, jämfört med Socialstyrelsens föregående kartläggning 2005, gäller kvinnor och män som befinner sig i den s.k. sekundära bostadsmarknaden, dvs. när socialtjänsten hjälper till med tillfälliga boendelösningar som försökslägenheter eller lägenheter med sociala kontrakt. I den gruppen finns många barnfamiljer vilket innebär att osäkert boende är en realitet för en stor grupp av barn i Sverige. Andelen kvinnor ökar i gruppen hemlösa liksom personer födda utrikes.

OmBoende – en etablerad webbportal

Webbplatsen OmBoende som förvaltas och utvecklas gemensamt av Boverket och Konsumentverket erbjuder konsumenter information om boendefrågor. Utöver information om allt från skriftliga avtal, budgetkalkyler och renovering till nybyggen, uppdateras webbplatsen varje vecka med aktuella nyheter som rör boende. Antalet besökare har ökat för varje år.

Hyresgarantier

Under 2013 uppgick de beviljade bidragen för kommunala hyresgarantier till 805 000 kronor, vilket motsvarar 161 utfärdade hyresgarantier. I dag använder sig närmare 30 kommuner av hyresgarantier.

Kreditgarantier för bostadsbyggande

Under 2013 gjordes preliminära bedömningar avseende 3 488 lägenheter och garantibelopp på 4 304 miljoner kronor. För kreditgarantier avseende färdigställda lägenheter tecknades det nya garantier under 2013 för ett belopp på 58,3 miljoner kronor avseende 290 lägenheter.

Garantiavtal avseende lån under byggtiden tecknades för 1 241 lägenheter under 2013 och maximalt garantibelopp är 1 028,5 miljoner kronor (garantier under byggtiden innebär att garantibeloppet ökar i takt med att bostäderna färdigställs och lånen lyfts). Vid utgången av 2013 fanns garantiavtal för lån under byggtiden

med ett maximalt garanterat belopp om 1 062,6 miljoner kronor. Det ianspråktaga beloppet var 385,9 miljoner kronor och avsåg 1 254 lägenheter.

Garantistocken för färdigställda lägenheter, exklusive garantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden, minskade till 845,4 miljoner kronor.

Det totala garantiåtagandet, inklusive avtalat garantibelopp för garantier under byggtiden, uppgick till 2 411,3 miljoner kronor vid utgången av 2013. Det ianspråktaga garantibeloppet var 1 734,8 miljoner kronor.

Den 1 juli 2014 trädde ändringen i förordning (2014:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m. i kraft. Förändringen innebär att Boverket nu även får lämna kreditgarantier vid ombyggnad av egna hem eller ägarlägenheter.

Ombildning till ägarlägenheter har utretts

Ägarlägenheter kan i dag bildas endast i samband med nyproduktion. Den förra regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag som gör det möjligt att ombilda hyresrätter till ägarlägenheter (dir. 2012:44). Utredningen har i sitt slutbetänkande, Från hyresrätt till äganderätt (SOU 2014:33), lämnat förslag på regler som gör det möjligt att omvandla hyreslägenheter till ägarlägenheter. Betänkandet har remitterats.

Reglerna om vederlag för tomträtt och bostadsarrende har setts över

Tomträtts- och arrendeutredningen överlämnade i oktober 2012 delbetänkandet Tomträttsavgäld och friköp (SOU 2012:71). Förslaget har varit föremål för remissbehandling. En kompletterande promemoria rörande förslagets effekter på bostadsbyggandet sändes ut på remiss under våren 2014, och frågan bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Utredningen har i sitt slutbetänkande, Jordbruks- och bostadsarrende – några frågor om arrendeavgift och besittningsskydd (SOU 2014:32) den 12 juni 2014 lämnat förslag på förändringar, bl.a. i fråga om reglerna om avgift för bostads- och jordbruksarrende. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

3.5.4 Resultat – Byggande

Målet för Byggande är:

- Långsiktigt hållbara byggnadsverk.
- Effektiva regelverk och andra styrmedel som utifrån ett livscykelperspektiv verkar för effektiv resurs- och energianvändning samt god inomhusmiljö i byggande och förvaltning.
- En väl fungerande konkurrens i bygg- och fastighetssektorn.

Resultatredovisningen görs utifrån ovan nämnda mål.

Utvecklingen inom bygg- och fastighetssektorn

Ökning av bostadsbyggandet

Under 2013 påbörjades enligt Boverket byggandet av ca 34 500 bostäder. Boverket bedömer att ca 35 000 bostäder kommer att påbörjas under 2014. År 2015 beräknas 38 000 bostäder påbörjas. Av dessa beräknas ca 2 500 bostäder tillkomma årligen som nettotillskott genom ombyggnad.

Tabell 3.7 Bostadsbyggandets omfattning

Antalet påbörjade bostäder

	2011	2012	2013
Nybyggnad			
Flerbostadshus	16 000	15 500	24 500
Småhus	6 700	5 400	7 200
Total nybyggnad	22 700	20 900	31 700
Nettotillskott genom ombyggnad	1 800	1 800	2 800
Totalt påbörjade bostäder	24 500	22 700	34 500

Källa: Boverket

Antal beviljade bygglov ökar

År 2013 beviljades enligt SCB totalt 9 450 bygglov för nybyggnad, fördelade på 5 500 bostäder, 1 700 fritidshus och 2 250 lokaler. För bostäder och fritidshus innebar det en liten ökning jämfört med 2012. Siffrorna är preliminära och något avrundade eftersom en viss eftersläpning finns i rapporteringen.

Tabell 3.8 Antal beviljade bygglov

Nybyggnad

Årtal	Bostäder	Fritidshus	Lokaler	Totalt
2011	6 800	2 000	2 750	11 500
2012	5 000	1 600	2 450	9 050
2013	5 500	1 700	2 250	9 450

Källa: SCB

Byggande av småhus

Boverket har i uppdrag att utreda behovet av och förutsättningarna för ett ökat byggande av småhus i storstadsregionerna (dnr S2014/4994). En översiktlig delrapportering redovisades den 5 september 2014. Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 maj 2015.

Brist på kontrollansvariga i vissa delar av landet

Sedan juni 2013 finns inte längre möjlighet till undantag från kravet på certifiering av kontrollansvariga enligt PBL. Boverket har kartlagt behovet av certifierade kontrollansvariga. Kartläggningen (Boverkets rapport 2013:18) visar att det inte finns någon brist på kontrollansvariga på riksnivå i nu rådande konjunktur, men att det däremot finns brist i vissa delar av landet. Boverket bedömer att behovet kommer att öka med vändande konjunktur.

På initiativ av Boverket har ett samarbete med Arbetsförmedlingen inletts för att fånga upp ytterligare personer som har rätt kompetens för en certifiering. Därtill har ett informationspaket tagits fram som riktar sig till kommunerna, till personer som kan tänkas vara intresserade av en certifiering som kontrollansvariga och till ägare av en- och tvåbostadshus.

Förändringar i byggregelverket

Tecknande av byggförsäkring är inte längre obligatoriskt

Sedan den 1 juni 2014 är det inte längre obligatoriskt att teckna byggförsäkring för att få påbörja byggandet av ett bostadshus (prop. 2013/14:125, bet. 2013/14:CU25, rskr. 2013/14:112). Det ska fortfarande finnas ett färdigställandeskydd när en näringsidkare för en konsuments räkning uppför ett småhus.

Fler åtgärder kan genomföras utan krav på bygglov

Boverket har utrett förutsättningarna för att utöka den tillåtna storleken för sådana komplementbyggnader i anslutning till en- och tvåbostadshus som får uppföras utan krav på

bygglov, s.k. friggebodar. Boverket överlämnade i december 2013 rapporten Uppdrag att föreslå ytterligare åtgärder som kan undantas från kravet på bygglov – Friggebodar m.m. (Boverket rapport 2013:35). Denna rapport har tillsammans med förslag från Plangenomförandeutredningens betänkande (SOU 2013:34) legat till grund för propositionen Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov (prop. 2013/14:127, bet. 2013/14:CU32, rskr. 2013/14:287). I propositionen, som beslutades av riksdagen den 4 juni 2014, föreslås ändringar i plan- och bygglagen som innebär att de åtgärder som ska kunna vidtas utan krav på bygglov utökas med ytterligare åtgärder. För det första ska större komplementbyggnader och mindre bostäder på sammanlagt 25 kvadratmeter kunna uppföras. För det andra ska en- och tvåbostadshus kunna byggas till med högst 15 kvadratmeter. På en- och tvåbostadshus ska också högst två takkupor kunna byggas. Slutligen ska enbostadshus kunna inredas med ytterligare en bostad.

Energieffektivisering i bebyggelsen

Skärpta energikrav från 2015

Boverket har haft i uppdrag (dnr S2013/6492) att se över och skärpa nivåerna för energihushållning. Uppdraget rapporterades i juni 2014. Boverket har i samband med detta arbete bl.a. föreslagit att kategorin Bostäder delas i två nya grupper (Småhus och Flerbostadshus), en ny klimatzon införs och en generell skärpning med ca tio procent för kategorierna Flerbostadshus och Lokaler i alla klimatzoner. Förslagen är ute på remiss och ändringarna är tänkta att träda i kraft i början av 2015.

Uppdrag till Boverket om individuell mätning och debitering

Boverket har fått i uppdrag (dnr N2014/1317) att utreda i vilka typer av byggnader det bör installeras mätsystem för värme, kyla och tappvarmvatten. I deluppdrag ett ska verket utreda och ange i vilka fall det vid nybyggnation och ombyggnation ska krävas mätning för enskilda lägenheter avseende värme, kyla och tappvarmvatten. I deluppdrag två ska motsvarande utredas för befintligt bestånd. Deluppdragen ska redovisas den 3 november 2014 respektive den 1 oktober 2015.

Nära-nollenergibyggnader från 2018 och 2020

Boverket och Energimyndigheten har uppdraget att tillsammans utarbeta underlag till kontrollstation 2015 avseende nära-nollenergibyggnader. Myndigheterna ska utvärdera befintliga och nya lågenergibyggnader samt redogöra för hur andra nordiska länder arbetar med nära-nollenergibyggnader. Boverket har även fått i uppdrag att i nära dialog med Energimyndigheten analysera och föreslå en definition av energiprestanda som ska tillämpas för energihushållningskrav avseende nära-nollenergibyggnader, samt föreslå kvantitativa riktlinjer för energihushållningskrav avseende nära-nollenergibyggnader (dnr N2014/75). Båda uppdragen ska redovisas den 15 juni 2015. Plan- och byggförordningen (2011:338) har även förtydligats med bestämmelser om nära-nollenergibyggnader som en del av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda.

Renoveringsstrategi vart tredje år

Boverket och Energimyndigheten redovisade under hösten 2013 ett förslag till renoveringsstrategi i enlighet med artikel 4 i direktivet om energieffektivitet 2012/27/EU. Utifrån myndigheternas analys har en första nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader tagits fram och rapporterats till EU-kommissionen (dnr N2014/2010). Strategin ska följas upp, anpassas och revideras vart tredje år.

Läs mer om energieffektivisering under utgiftsområde 21 Energi.

Byggnaders säkerhet, hälsoaspekter och tekniska status

Inomhusmiljö

En god inomhusmiljö är en viktig del av arbetet för hälsa och säkerhet och innefattar bl.a. insatser som rör ventilation, radon, buller samt fukt och mögel. Andra viktiga frågor är exponering för kemikalier från bygg- och inredningsmaterial samt bristande kvalitet på dricksvatten. Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö omfattar många olika delar.

En rikstäckande undersökning av bebyggelsens energianvändning, tekniska status och inomhusmiljö (BETSI) genomfördes av Boverket under åren 2007–2009. Resultatet låg till grund för Boverkets rapport Så mår våra hus.

Särskilt fokus lades på att få fram underlag om skador och bristande underhåll orsakade av fukt och mögel samt uppgifter för utveckling av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Byggskador

Boverket fick i januari 2014 uppdraget att utreda om en särskild expertfunktion för byggskador bör inrättas. Uppdraget redovisades i juni 2014 (dnr S2014/187).

EU-relaterade byggfrågor

Anpassning av svensk rätt till EU-förordning om byggprodukter

Från den 1 juli 2013 tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG, den s.k. byggproduktförordningen, fullt ut. Den 22 maj 2013 röstade riksdagen igenom en anpassning av plan- och bygglagen till byggproduktförordningen (prop. 2012/13:93, bet. 2012/13:CU20, rskr. 2012/13:232).

I februari 2013 utsågs Boverket till svensk kontaktpunkt för byggprodukter. Via denna kanal hanteras frågor från tillverkare och importörer som vill sälja på den svenska marknaden. Boverket har under året kontinuerligt informerat om byggproduktförordningen i olika sammanhang.

Tjänstemän från Boverket representerar Sverige i EU-kommissionens ständiga kommitté enligt byggproduktförordningen. Boverket har deltagit aktivt för att föra fram svenska synpunkter. Det gäller exempelvis möjligheterna till att få mer information om byggprodukters innehåll av farliga ämnen och att tillverkarna ska få tillhandahålla webbaserade prestandadeklarationer.

Marknadskontroll av byggprodukter

EU:s byggproduktförordning innebär att ansvaret har förtydligats för alla ekonomiska aktörer, såväl för produkttillverkare som för distributörer, importörer och återförsäljare av byggprodukter. Ramarna för marknadskontroll av byggprodukter inom det harmoniserade området har också blivit tydligare. I Sverige genomför Boverket marknadskontroll av byggprodukter.

Eurokoder och arbete med standardisering

Boverket tecknade 2013 ett femårigt avtal med Swedish Standards Institute, SIS, om tillgängliggörande av de europeiska konstruktionsstandarderna, de s.k. eurokoderna. Sedan den 1 juli 2013 är de eurokoder som finns översatta till svenska tillgängliga för kostnadsfri nedladdning på SIS webbplats för dem som är bosatta eller verksamma i Sverige. Boverket har även i uppdrag att översätta och tillgängliggöra de eurokoder som ännu inte finns översatta till svenska.

Boverket har 2013 inom ramen för ett särskilt regeringsuppdrag utrett systemet med standarder inom byggsektorn på en mer övergripande nivå. I rapporten Tillgängliga eurokoder och andra standarder inom byggsektorn (dnr S2013/685) lämnas bl.a. förslag kring hur små företag lättare kan få tillgång till standarder och få ett större inflytande i standardiseringsprocessen.

Tillgänglighet i den bebyggda miljön

Stöd till kommunerna för inventeringar av flerbostadshusbeståndet

Ett stöd till kommunerna för inventering av den fysiska tillgängligheten i flerbostadshusbeståndet (SFS 2013:922) har införts. Boverket, som administrerar och informerar om stödet, har fått ett ökat anslag om 6 500 000 kronor 2014 och 11 000 000 kronor 2015 för detta ändamål. Stöd får ges till kommuner som under åren 2014 och 2015 inventerar sitt flerbostadshusbestånd ur tillgänglighetssynpunkt. Stödet uppgår till den beräknade kostnaden för inventeringen, men anpassas utifrån omfattningen på inventeringen och får inte överstiga 500 000 kronor per stödmottagare. En ansökan om stöd ska ha inkommit till Boverket senast den 1 augusti 2015. Under 2014 har 49 ansökningar om stöd inkommit och 16 kommuner har beviljats nästan 5 000 000 kronor i stöd.

Genomförandet av funktionshinderspolitiken

Med anledning av det uppdrag Boverket har inom ramen för den funktionshinderspolitiska strategin överlämnade myndigheten i mars 2014 en tredje redovisning av arbetet där bl.a. genomförda insatser och uppföljningar beskrivs i förhållande till de angivna delmålen samt Boverkets samråd med funktionshindersrörelsen (dnr

S2014/2450). Enligt Myndigheten för delaktighets (tidigare Handisam) lägesrapport går arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten långsamt och många hinder i den fysiska miljön kvarstår trots lagstiftningen om enkelt avhjälpade hinder i plan- och bygglagen. Myndigheten anser att en tydligare organisation och styrning av arbetet behövs från Boverket, länsstyrelserna och kommunerna. Kommunerna behöver också förbättra sin tillsyn.

Det sektorsövergripande arbetet med funktionshinderspolitiken beskrivs under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Bristande tillgänglighet införs som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen

Riksdagen har delvis antagit propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198, bet. 2013/14:AU8, rskr. 2013/14:367). I propositionen föreslås ändringar i diskrimineringslagen som innebär att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning införs som en ny form av diskriminering. Förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet föreslås gälla inom ett antal samhällsområden, dock inte vid tillhandahållande av bostäder, som är undantaget från förbudet. I fråga om tillhandahållande av varor och tjänster föreslås att förbudet inte heller ska gälla om det krävs åtgärder beträffande fastigheter och byggnadsverk som går utöver de krav på tillgänglighet och användbarhet som har ställts i bygglov eller startbesked för den aktuella fastigheten eller byggnadsverket. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.

Ändringarna i diskrimineringslagen beskrivs närmare under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

3.5.5 Resultat – Lantmäteriverksamhet

Målet för Lantmäteriverksamheten är:

- En effektiv och rättssäker förrättningsverksamhet och en ändamålsenlig fastighetsindelning.
- Informationsförsörjningen ska vara av god kvalitet, rikstäckande, långsiktig, stabil och säker. Användningen av den grundläggande informationen ska öka och komma till nytta hos fler användare och inom fler användningsområden.

- En effektiv och rättssäker inskrivningsverksamhet som bidrar till en väl fungerande fastighetsmarknad.

Resultatredovisningen förs utifrån ovan nämnda mål.

Förrättningsverksamhet och fastighetsindelning

I Sverige bedrivs förrättningsverksamhet av Lantmäteriet och 38 kommunala lantmäterimyndigheter. Redovisningen avser den samlade verksamheten där inget annat anges.

Volymer

Efterfrågan på lantmäteriförrättningar och inre- liggande ärendebalanser framgår av tabell 3.9.

Tabell 3.9 Inkomna och avslutade ärenden samt ärendebalanser vid årets slut

<i>Antal ärenden</i>					
Ärenden	2009	2010	2011	2012	2013
Inkomna	20 639	20 199	18 744	18 122	18 182
Avslutade	22 720	21 124	19 662	19 835	19 801
Ärendebalans	23 175	22 038	20 954	20 233	18 710

Källa: Lantmäteriet

Handläggningstider

Handläggningstiderna för två vanliga ärendetyper, enlotsavstyckning och fastighetsreglering mellan två fastigheter, fördelat på det statliga och det kommunala lantmäteriet, framgår av tabell 3.10.

Tabell 3.10 Handläggningstider för enklare förrättningsåtgärder

<i>Veckor, median</i>					
Åtgärd	2009	2010	2011	2012	2013
LM-avstyckning	20	17	18	18	20
KLM-avstyckning	25	20	22	21	20
LM fastighetsreglering	25	23	22	23	23
KLM fastighetsreglering	27	29	26	25	23

Källa: Lantmäteriet

Handläggningstiderna för mer komplicerade ärenden har generellt ökat de senaste åren.

Kostnader

Lantmäteriförrättningar betalas av sakägarna. Ökade kostnader hos lantmäterimyndigheten resulterar därför i ökade kostnader för sakägarna. Sakägarnas och Lantmäteriets kostnader framgår av tabell 3.11.

Tabell 3.11 Kostnader för enklare förrättningsåtgärder

Kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Kostnad avstyckning					
LM	23 421	23 597	23 621	23 095	26 065
Sakägare	22 840	24 353	24 020	24 126	25 590
Kostnad fastighetsreglering					
LM	20 467	22 629	22 609	21 742	25 152
Sakägare	20 112	22 877	22 768	23 079	24 472

Källa: Lantmäteriet

Lantmäteriets kunder

Lantmäteriets absolut största kunder är andra statliga myndigheter, i första hand Trafikverket och Naturvårdsverket. Av tabell 3.12 framgår hur intäkterna fördelar sig på olika typer av kunder.

Tabell 3.12 Intäkter från de största kunderna

Miljoner kronor

Kund	2011	2012	2013
Kommuner	104,5	96,5	103,9
Naturvårdsverket	50,5	54,1	57,7
Trafikverket	54,5	55,9	55,3
Skatteverket	12,3	11,8	11,1
Länsstyrelsen Dalarna	5,5	4,0	6,3
Vattenfall eldistribution AB	4,7	5,4	5,2
E.ON Elnät Sverige	9,2	5,8	4,6
Sida	13,8	20,9	1,0
Summa största kunderna	255,0	254,4	245,1
Övriga juridiska personer	295,1	284,4	323,0
Fysiska personer	179,0	200,9	166,6
Totala intäkter samtliga kunder	729,1	739,7	734,7

Källa: Lantmäteriet

De undersökningar av kundnöjdheten som görs pekar på ett fortsatt gott förtroende för verksamheten, men kostnaderna upplevs som alltför höga.

Överklaganden

Ett mått på kvaliteten i förrättningarna är andelen överklagade och återförvisade ärenden. Redovisningen av överklagade och återförvisade ärenden i tabell 3.13 ska relateras till att det avslutades ca 19 800 ärenden under 2013.

Tabell 3.13 Överklagade och återförvisade ärenden

Antal ärenden

Ärende	2009	2010	2011	2012	2013
Överklagade	417	424	436	453	466
Återförvisade	60	53	63	86	65

Källa: Lantmäteriet

Tillsyn över kommunala lantmäterimyndigheter

Lantmäteriet redovisade i oktober 2013 utfallet av tillsynen över de kommunala lantmäterimyndigheterna för perioden 2006–2010 (S2013/6745). Tillsynen har inte uppdagat några allvarliga brister i rättssäkerhet och kvalitet och Lantmäteriet föreslår inte några förändringar av tillsynsuppdraget eller av möjligheterna att rikta sanktioner mot kommunala lantmäterimyndigheter.

Ny organisation och nya förutsättningar

Inom Lantmäteriet har verksamheten inom förrättningsområdet organiserats om med tydliga chefstjänster och större arbetsgrupper lokaliserade på något färre platser i landet. Genom ett enhetligt arbetssätt och större möjlighet att omfördela ärenden mellan olika delar av landet skapas förutsättningar för att förbättra kvaliteten, korta handläggningstiderna och introducera nya medarbetare.

I november 2013 beviljades Haninge kommuns ansökan om att från den 1 januari 2015 bli en egen lantmäterimyndighet. I början av 2014 lämnade Höganäs kommun in en sådan ansökan som inte behandlades av förra regeringen.

I propositionen Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning (prop. 2013/14:236) föreslås att det ska bli möjligt att lämna in ansökan om lantmäteriförrättning elektroniskt. Lagändringen träder enligt förslaget i kraft den 1 januari 2015.

Informationsförsörjning*Den geodetiska infrastrukturen vidareutvecklas*

Vid 2013 års utgång hade 260 kommuner gått över till det nya geodetiska referenssystemet i plan, Sweref 99, och 132 kommuner hade genomfört byte till Sveriges höjdsystem RH 2000. Samtidigt har 73 procent av de statliga myndigheter och bolag som berörs genomfört ett byte till Sweref 99 och 76 procent genomfört ett byte till RH 2000. Lantmäteriet har uppdraget att stödja kommuner och statliga myndigheter i

deras övergång till enhetliga referenssystem. Målsättningen är att övergången till enhetliga referenssystem ska vara avslutad vid halvårsskiftet 2016.

För att möjliggöra en noggrann positionering med Swepos® har Lantmäteriet byggt ut ett tätt sverigetäckande nät som i december 2013 bestod av 302 stationer, en utbyggnad med 36 stationer under 2013.

Användningen av satellitteknik för positionering ökar och krav från användarna ställs på möjligheten till noggrannare höjdmätning än i dag. För att stödja denna utveckling påbörjade Lantmäteriet under 2011 etableringen av ett nytt tyngdkraftnät, som när det är färdigt, vilket förväntas ske under 2015, ska anslutas till andra europeiska nät.

Geodatasamverkan fortsätter att utvecklas

Det offentliga utbytet av geodata sker inom ramen för ett avtalsreglerat samarbete. Ett 20-tal centrala myndigheter, samtliga länsstyrelser och 160 kommuner samt ett bolag med offentligt uppdrag (SOS Alarm) hade den 1 mars 2014 tecknat avtal för geodatasamverkan.

Som en del i den gemensamma infrastrukturen för geodata har en geodataportal utvecklats som underlättar för användarna att på internet söka, hitta och titta på geodata. Geodataportalen har under året utvecklats vidare och finns tillgänglig via www.geodata.se. Portalen är även öppen för allmänheten.

Den samlade bilden är att användningen av geografisk information ökar i samhället, medan användningen av fastighetsinformation är stabil sett över tiden. Samverkansavtalen om datadelning gör att myndigheterna har ökat sin användning av geografisk information betydligt t.ex. för en effektivare ärendehandläggning och för presentationer i publika webbapplikationer. För utbildnings- och kulturinstitutioner finns geografiska data tillgängliga avgiftsfritt genom ett avtal som finansieras av Vetenskapsrådet. Användningen av Lantmäteriets visningstjänster på nätet ökade kraftigt under 2013.

Lantmäteriet utarbetar i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting specifikationer för offentlig användning av geografisk information. Syftet är att kunna kombinera uppgifter som används i kommunal planering med uppgifter från nationell kartläggning.

Arbetet med genomförande av Inspiredirektivet går enligt plan

Det praktiska genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire), i enlighet med lagen (2010:1767) och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation, sker inom ramen för geodatasamverkan. Den svenska noden för Inspire utgörs av internetportalen www.geodata.se.

Direktivets genomförande följer en tidsplan fram till år 2020 som Sverige hittills i stort sett har följt.

Fastighetsregistret till ny datormiljö

Lantmäteriet beslutade under 2013 att inleda en överflyttning av hela innehållet i fastighetsregistret till ny datormiljö. Bakgrunden är att det blir allt svårare att upprätthålla kompetens och därmed driftsäkerhet i den nuvarande strukturen. Överflyttningen kommer att pågå under flera år och är ett av Lantmäteriets största ekonomiska åtaganden.

Lantmäteriet har redovisat kvaliteten på uppgifterna i fastighetsregistret i en rapport (dnr S2013/7533). Där framgår att för vissa typer av information är fastighetsregistret inte komplett, och för andra typer av uppgifter, t.ex. fornlämningar, finns samma uppgifter tillgängliga med bättre kvalitet i andra register.

Arbetet med framtagandet av nationell höjdmodell fortgår

Som ett led i arbetet med klimatanpassning arbetar Lantmäteriet med uppbyggnaden av en nationell höjdmodell. Höjdmodellen framställs med stöd av laserskanning från flygplan. Vid 2013 års utgång har Lantmäteriet skannat ca 83 procent av Sveriges yta. Det som återstår är områden i fjällkedjan, där vädret begränsar antalet möjliga flygdagar. Data från alla skannande områden levereras till användare.

Lantmäteriet har haft i uppdrag att beskriva hur geografiska data från myndigheten i framtiden ska kunna tillhandahållas i 3D (dnr S2013/7203). Uppdraget redovisades i september 2014.

Ortnamn

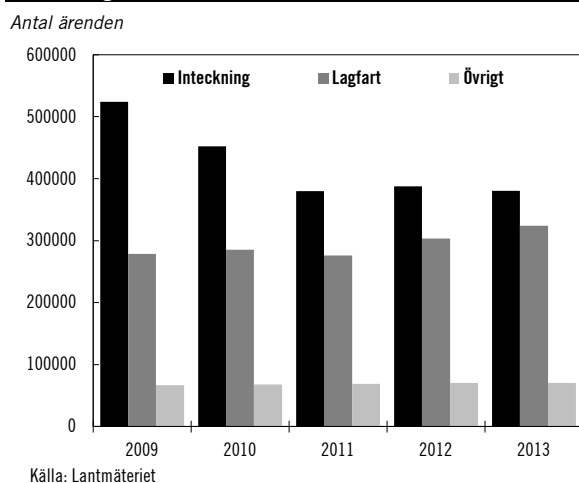
Lantmäteriet är Sveriges ortnamnsmyndighet och arbetar med att tolka och föra ut begreppet god ortnamnsred. Under 2013 överklagades sex av Lantmäteriets beslut om ortnamn till regeringen.

Inskrivningsverksamhet

Volym

Lantmäteriet är sedan 2008 inskrivningsmyndighet och bedriver enligt sin instruktion verksamhet på sju orter. Antalet inskrivningsärenden ökade under 2013. Fördelningen på olika ärendetyper framgår av diagram 3.1.

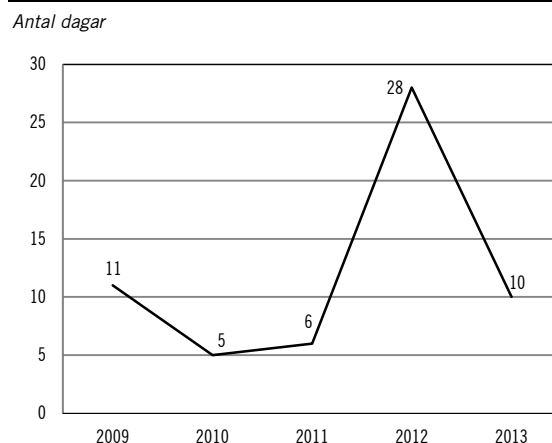
Diagram 3.1 Fördelning av ärendetyper i inskrivningsverksamheten

Kötiderna har återgått

I samband med införandet av ett nytt registreringsstöd steg handläggningstiderna för inskrivning under 2012. De är numera tillbaka på tidigare nivåer. De genomsnittliga kötiderna framgår av diagram 3.2.

Diagram 3.2 Genomsnittligt antal köddagar

Källa: Lantmäteriet

Elektroniska ansökningar

Det är fortfarande små andelar av ansökningarna om inskrivning som sker elektroniskt. Endast 3 200 elektroniska ansökningar lämnades in under 2013.

Uppdragsverksamhet

Myndighetssamverkan med totalförsvaret

Lantmäteriet tillhandahåller mottagning, lagring och rådgivning rörande geografisk information för Forsvarsmaktens räkning. Lantmäteriet säkerställer även försörjning av geografisk information till Forsvarsmaktens it-system samt utbyte av geografisk information med främmande makt. Under 2013 har Lantmäteriet understött Forsvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap med geografiska data i samband med utlandsoperationer i Adenviken, Mali och Filippinerna.

Uppdragsverksamhet i anslutning till

Lantmäteriets myndighetsutövning

Omfattningen av uppdragsverksamheten i anslutning till myndighetsutövning inom Sverige de senaste åren framgår av tabell 3.14.

Tabell 3.14 Intäkter från uppdragsverksamhet i anslutning till fastighetsbildning

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013
Intäkter	85,7	81,8	79,7	91,1

Källa: Lantmäteriet

Myndighetssamverkan står för ca 60 procent av intäkterna och bland myndigheterna är Naturvårdsverket (naturvårdsuppdrag) samt

Skatteverket (underlag för fastighetstaxeringen) de största uppdragsgivarna. I övrigt dominerar arbete med att upprätta fastighetsförteckningar och arkivutredningar samt MBK-verksamhet (mätning, beräkning och kartläggning) i glesbygdskommuner.

Lantmäteriet bedriver också tjänsteexport. Med tjänsteexporten bidrar Lantmäteriet till den svenska politiken för global utveckling (PGU). Tjänsteexporten bedrivs dels som myndighets-samarbete med lantmäterimyndigheter i SIDA:s biståndsländer, dels genom Swedesurvey AB riktat mot specifika projekt. Den förändrade inriktningen på det svenska biståndet har gjort att Lantmäteriet har lämnat ett stort antal länder där de tidigare verkat med stöd av bistånds-medel. Omfattningen av Lantmäteriets tjänsteexport framgår av tabell 3.15.

Tabell 3.15 Intäkter från tjänsteexport

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013
Intäkter	50,1	45,5	54,1	40,1

Källa: Lantmäteriet

3.5.6 Forskningsfrågor

Forskning inom plan-, bygg- och bostadsområdet

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har från 2013 tilldelats medel för att stärka forskningen om hållbart samhällsbyggande. För 2013 var förstärkningen 25 miljoner och ytterligare medel kommer att tilldelas 2014–2016 (totalt 100 miljoner kronor). Satsningen bör ske i nära samarbete med bygg- och bostadssektorn.

Under 2013 togs ett långsiktigt forskningsprogram om hållbart samhällsbyggande fram. Programmet sammanfattar de kunskapsbehov som finns inom området och presenterar riktlinjer och ramar för kommande utlysningar av forskningsmedel under 2014–2016.

Formas forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande kommer under det kommande året att vidareutvecklas. Formas har gått ut med två utlysningar under 2013. Den ena var utlysningen Hållbart samhällsbyggande med inriktning mot starka tvärdisciplinära forskningsmiljöer för forskning inom hållbart samhällsbyggande, inriktat mot forskning om planering, byggande och förvaltning av den byggda miljön. Utlysningen omfattade totalt 105 miljoner kro-

nor (21 miljoner 2013). Fem miljöer har blivit beviljade medel. Den andra var utlysningen inom Nordic Built, inriktad mot renovering av befintlig bebyggelse. Det är en samverkan mellan fem länder och nio finansiärer. 13 projekt är beviljade, varav Formas finansierar sex av dessa med totalt 9 miljoner kronor under tre år (4 miljoner 2013). En utlysning till gästforskare skedde under hösten 2013 som involverar 5 miljoner kronor per år i tre år.

Även Vinnova finansierar forskning om samhällsbyggande, inte minst genom satsningen på innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer där sex projekt på fyra orter fått finansiering från 2013. I samtliga innovationsplattformar samverkar kommun, näringsliv och forskningsorganisationer för att utveckla och testa innovativa lösningar.

Det internationella samarbetet ökar i betydelse och omfattning, både inom EU och samverkan utanför Europa. Här kan särskilt nämnas Urban Europe och Nordic Built där både Formas och Vinnova deltar. Det nya europeiska ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont 2020, inkluderar också frågor som rör planering och byggande.

Forskning och kunskapsförmedling avseende geotekniska frågor

Statens geotekniska institut (SGI) bedriver forskning inom fyra prioriterade forskningsområden: naturolyckor och klimatanpassning, grundläggning och förstärkning, förorenade områden och efterbehandling samt material-egenskaper.

Under året har SGI medverkat till två nya nationella forskningsprogram – Branschsamverkan I Grunden (BIG) och TeknikUtveckling och Forskning inom Förorenade Områden (TUFFO).

SGI har under 2013 valt att styra om resurser från forskning till kunskapsförmedling jämfört med föregående år. Detta är ett led i SGI:s ambitionshöjning när det gäller att förmedla kunskap samt föra ut och nyttiggöra forskningsresultat. Mot bakgrund av detta har SGI under 2013 bl.a. lagt resurser för att tillgängliggöra geotekniska data och analyser via uppbyggnad av en geoteknisk sektorsportal.

En indikator på att SGI:s FoU-verksamhet kommer till nytta är att antalet nedladdade pub-

likationer fortsatt att öka under 2013 till 93 000 nedladdningar (77 500 nedladdningar 2012).

Forskning om lantmäterifrågor

Lantmäteriet har i uppdrag att bedriva forskning och utveckling (FoU) inom området geodesi. Lantmäteriet förvaltar även referenssystemen SWEREF 99 och RH 2000. För förvaltningen av dessa referenssystem utvecklar Lantmäteriet teorier och metoder för modellbildning av jordskorpans deformationer, t.ex. landhöjningen.

Lantmäteriet har inom ramen för den nationella geodatastrategin tagit fram ett handlingsprogram för FoU inom geodataområdet. Därutöver bedriver Lantmäteriet den forskning som myndigheten bedömer är nödvändig för att kunna fullgöra sitt uppdrag. För att styra inriktningen av forskningen har myndigheten antagit en forskningsstrategi.

3.5.7 Analyser och slutsatser

Det är många faktorer som påverkar utvecklingen på bostadsmarknaden. Den statliga bostadspolitikens bidrag är viktig men kan vara svår att mäta och avgränsa från effekterna av andra offentliga insatser och omvärldsfaktorer, såsom den allmänna konjunkturutvecklingen. Därutöver innebär det kommunala planmonopolet, som är en del i den kommunala självstyrelsen, att det är kommunen som bestämmer hur mark ska användas och bebyggas inom kommunen.

Utvecklingen inom samhällsplaneringen på nationell och regional nivå

Nationella och regionala mål behöver samspela med varandra

Boverkets sammanställning av nationella mål, planer och program som har relevans för fysisk samhällsplanering visar på den bredd av olika aspekter som ska beaktas i samhällsplaneringen. Boverkets rapport visar också på de svårigheter som regionala och lokala myndigheter kan ställas inför bl.a. i samband med planering enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelserna har i uppdrag att göra en regionalisering av de nationella målen. Dessa underlag har Boverket sammanställt och

analyserat. Slutsatserna från 2013 års underlag presenterar Boverket i rapporten Regionalisering av nationella mål, planer och program (dnr S2014/1884). I rapporten konstaterar Boverket bl.a. att länsstyrelserna inte fullt ut har måttat med att ta sig an uppgiften med hänsyn till svårigheterna med att regionalisera det stora antalet nationella mål. Boverket lyfter dock fram Länsstyrelsen i Kronobergs län som en föregångare när det gäller att bryta ner de nationella målen till regional nivå. I rapporten anger Boverket att det kan finnas anledning att utarbeta ett mer begränsat antal konkreta och uppföljningsbara mål för hållbar samhällsplanering. Att ta fram tematiska fördjupningar, som t.ex. Boverkets initiativ Det urbana stationssamhället, kan enligt Boverket vara ett alternativt sätt att översätta en stor och komplex målmaterial till ett användbart planeringsunderlag. Boverket lyfter också fram behovet av ett klargörande av ansvarsfördelningen mellan länsstyrelsen och den regionalt tillväxtansvariga aktören i länet.

Planeringsaktiviteten och planberedskapen behöver öka

En stor del av den bostadsproduktion som sker äger rum på mark som just har blivit föremål för fysisk planläggning, inte minst i landets tillväxtregioner där det finns ett stort behov av nya bostäder. En ökad planläggningsaktivitet och planberedskap är således en förutsättning för att bostadsbyggandet ska öka.

Även om utvecklingen pekar på att planeringsaktiviteten ökar kan det konstateras att planeringsaktiviteten behöver öka ytterligare för att kunna tillgodose de omfattande behoven av nya bostäder.

Detaljplaner tas inte i anspråk

Det förekommer att det dröjer länge innan detaljplaner för bostadsändamål tas i anspråk, även i landets tillväxtregioner och i kommuner där det råder bostadsbrist. För att undersöka i vilken utsträckning det finns outnyttjade byggrätter i tillväxtregionerna har länsstyrelserna i de fem största länen utrett frågan (dnr S2013/6822). Länsstyrelserna konstaterar att det är relativt vanligt att det finns outnyttjade byggrätter, men att det framför allt beror på de långa ledtiderna i genomförandeskedet.

Redovisningen pekar på att den ekonomiska konjunkturen är den huvudsakliga anledningen till att detaljplanerna inte tas i anspråk, men även att en stor del beror på att byggherrarna bygger i

etapper och inväntar efterfrågan innan nya etapper påbörjas. Många gånger drar den första etapputbygganden i större utvecklingsområden ut på tiden av olika orsaker. Länsstyrelsen i Stockholms län menar att de stora byggherrarna med högre avkastningskrav och bättre ekonomiska möjligheter att förvärva stora markområden är överrepresenterade i studien.

Det förekommer att byggherrarna riktar sig mot en för snäv kundkrets och att byggherrarna konkurrerar om samma kundgrupper, men också att kommunerna ibland föreskriver alltför detaljerade krav i detaljplanerna. I vissa fall är kunskapen i kommunerna om vilken mark som tas i anspråk dålig, vilket pekar på att kommunerna kan bli bättre på att följa upp hur detaljplanerna genomförs.

Det finns potential till ett snabbare genomförande av detaljplaner. Redovisningen pekar på att det finns skäl att överväga ytterligare åtgärder för att säkerställa ett snabbt och ändamålsenligt genomförande.

Infrastruktur och bostadsbyggande

Den uppgörelse som staten genom 2013 års Stockholmsförhandling slutit med landstinget och fyra kommuner i Stockholms län om statlig medfinansiering till kollektivtrafik kopplad till kommunala åtaganden om bostadsbyggande är ett exempel på hur staten kan medverka till ett ökat bostadsbyggande i en tillväxtregion. Ytterligare förhandlingsresultat och förslag på andra och mera generella modeller på hur beslut om utbyggnad av infrastruktur och bostäder kan samordnas, kommer att presenteras av Utredningen om utbyggnad av nya stambanor samt åtgärder för bostäder och ökad tillgänglighet i storstäderna (N 2014:04).

Utbudet av bostäder möter inte efterfrågan i gruvorter

Som en del av Sveriges mineralstrategi (dnr N2013/972) har Boverket under 2013 haft uppdraget att utreda bostadssituationen på gruvorter. I rapporten Hinder och förutsättningar för bostadsproduktion på gruvorter (dnr N2013/2521) analyseras bostadsmarknaden på dessa orter. Analysen visar att det är risken som bostadsmarknadens aktörer möter som är central för att förklara varför utbudet av bostäder inte möter efterfrågan i gruvkommuner. Den höga risken förklaras av låga marknadsvärden på det befintliga beståndet och stor osäkerhet kring gruvverksamhetens framtid.

Sambanden mellan regionalt tillväxtarbete, näringslivsutveckling och kommunal översiktsplanering behöver stärkas

Det finns ett nära samband mellan det regionala tillväxtarbetet, näringslivets utveckling och kommunernas översiktsplanering.

Boverket fick i regleringsbrevet för 2013 uppdraget att i samråd med Tillväxtverket och Tillväxtanalys ställa samman, analysera och vid behov lämna förslag till insatser för att stärka samordningen mellan det kommunala översiktsplanarbetet, infrastruktur- och transportplaneringen samt det regionala tillväxtarbetet. Boverket överlämnade i mars 2014 en rapport (Boverket rapport 2014:15) där de underlag som lämnats in till verket från aktörer med regionalt utvecklingsansvar samt länsstyrelser sammanställs och analyseras. Rapporten visar på fortsatta svårigheter med att få det svenska systemet för fysisk planläggning och regionalt tillväxtarbete att fullt ut fungera tillsammans. Samtidigt framgår att intresset för ett utvecklat samarbete mellan det regionala tillväxtarbetet och den kommunala översiktsplaneringen tilltagit. Flera län har påbörjat eller avser att påbörja ett sådant samarbete, bl.a. i form av s.k. strukturbilder. Vidare menar Boverket att den kommunala medverkan är betydelsefull för ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete samt att samspelet mellan länsstyrelsen och aktörer med regionalt utvecklingsansvar behöver stärkas i dessa frågor. Boverket konstaterar också att viljan till ett utvecklat samarbete mellan lokal och regional nivå i dessa frågor hämmas av bl.a. bristande metodstöd från nationell nivå.

Boverket och Tillväxtverket har sedan tidigare ett gemensamt uppdrag att genomföra ett program för stärkt lokalt och regionalt samspel mellan fysisk planering och näringslivsutveckling under åren 2013–2015. Programmet ska bl.a. skapa möjlighet till kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och metodutveckling för att öka samspelet mellan arbetet med hållbar tillväxt och fysisk planering. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast i mars 2016. Se mer under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Kommunal planering och prövning av överklaganden

Plan- och genomförandeförenklade åtgärder behöver vidtas

Det finns stora möjligheter att inom ramen för den nuvarande plan- och bygglagstiftningen genomföra sådana planeringsinsatser som medför att angelägna projekt kan genomföras utan onödigt dröjsmål. Det finns också, vilket även Boverket redovisar i sin rapport Planeringsförenklade åtgärder, vid sidan om den rent lagreglerade planeringsprocessen, möjligheter att genom administrativa och organisatoriska åtgärder åstadkomma rationella planeringsmetoder som inte leder till onödigt långa handläggningstider.

Boverket bör sprida information och kunskap dels om hur en aktiv kommunal planläggning kan bedrivas, dels hur regelverket kan tillämpas i syfte att åstadkomma en effektiv planeringsprocess, en ökad planberedskap och ett rationellt plangenomförande.

Tillämpningen av den nya plan- och bygglagstiftningen bör fortsatt följas upp

Boverket arbetar med kontinuerlig uppföljning av plan- och bygglagen och dess tillämpning. Uppföljningsarbetet bör fortsätta och även omfatta de förändringar i lagen som gjorts under 2013 och 2014.

Tillkännagivande om bokaler

Riksdagen har tillkännagivit för regeringen att berörda myndigheter bör få i uppdrag att se över möjligheterna att underlätta lösningar där flera funktioner blandas i en byggnad, s.k. bokaler, samt informera om dessa möjligheter och ge stöd till intresserade, bland annat i miljonprogramsområden (bet. 2013/14:CU10, rskr. 2013/14:187 och 2013/14:188).

Till följd av regeringens proposition En enklare planprocess (prop. 2013/14:126, bet. 2013/14:CU31) har riksdagen bl.a. beslutat att plan- och bygglagen ska ändras så att det blir möjligt att ge bygglov för en åtgärd som innebär en sådan annan användning av mark eller vatten som utgör ett lämpligt komplement till den användning som har bestämts i en detaljplan. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2015 och innebär att det blir väsentligt enklare att godta s.k.

bokaler i bl.a. miljonprogramsområden, där gällande detaljplaner ofta anger att en viss byggnad enbart får användas för t.ex. bostäder. Även om det redan i dag många gånger finns möjlighet att ändra en detaljplan för att göra det möjligt att etablera bokaler medför den beslutade lagändringen att det blir väsentligt enklare att åstadkomma sådana lösningar.

I regleringsbrevet för 2014 har Boverket i uppdrag att uppdatera och vidareutveckla vägledningen *Handeln i planeringen* från 1999 i syfte att förbättra och öka kunskapen om hur handelsetableringar kan underlättas i planeringen. Under 2015 ska Boverket även genomföra informationsinsatser för att kommunicera innehållet i vägledningen till kommuner och andra berörda aktörer. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 november 2015. Detta uppdrag berör bl.a. möjligheten att etablera bokaler.

Nu nämnda åtgärder främjar möjligheten att etablera bokaler i miljonprogramsområden. Mot denna bakgrund anser regeringen att det för närvarande finns anledning att avvakta vilken effekt som dessa åtgärder kommer att få innan det finns anledning att vidta ytterligare åtgärder för att främja bokaler i planeringen. Regeringen anser därmed att riksdagens tillkännagivande avseende bokaler är slutbehandlat.

Geotekniska och miljögeotekniska frågor

De största skadeorsakerna när det gäller markbyggande rör bristande kunskap i geoteknik, bristande geoinformation och brister i beslutsprocesser. Det går därför att åstadkomma stora samhällsbesparingar om de geotekniskt relaterade skadekostnaderna kan minska. Samhällets behov av stöd för att förebygga risker och förhindra skador vid naturolyckor som ras, skred och erosion har successivt ökat och kommer ytterligare att öka till följd av förväntade klimatförändringar. Mot bakgrund av ovanstående är det väsentligt att den geotekniska kunskap som Statens geotekniska institut (SGI) besitter kan nå ut till fler och få ökat genomslag vid planering och byggande så att geotekniska faktorer beaktas i större utsträckning än i dag. SGI arbetar med att nå ut bredare med myndighetens kunskap, inte minst hos kommuner och länsstyrelser runt om i landet. SGI:s arbete med att tillgängliggöra geotekniska data och analyser via

uppbyggnad av en geoteknisk sektorsportal är ett exempel på detta men ytterligare insatser behövs. SGI har fått i uppdrag att ta fram ett geokalkylsystem för planering och kostnadsbedömning för att i tidigare skeden som t.ex. vid översiktsplanering i kommuner kunna få en uppfattning om de geotekniskt relaterade kostnaderna, vilka ofta är svåra att förutse.

Fortsatt brist på bostäder

Bostadsbyggandet ökade under 2013. Det gäller i synnerhet flerbostadshus, men också byggandet av småhus ökade. Även en ökad ombyggnation gav ett större tillskott av nya lägenheter än året innan.

Utbudet möter dock fortfarande inte efterfrågan i de regioner där bostadsbristen är som störst. Rörligheten på arbetsmarknaden kräver en väl fungerande bostadsmarknad och obalansen på bostadsmarknaden kan därför få direkta konsekvenser för den fortsatta tillväxten. Utbudet av bostäder i olika upplåtelseformer i förhållande till efterfrågan varierar dock över landet och brist på bostäder är en realitet även i delar av landet utanför storstadsregionerna, t.ex. i flera av landets gruvkommuner. Bristen på bostäder försvårar inträdet på bostadsmarknaden för personer som oavsett brist har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden t.ex. på grund av svag ekonomi. Även situationen för nyanlända med uppehållstillstånd är besvärlig. För närvarande bor ca 10 000 personer i anläggningsboende i väntan på en kommunplacering.

Hushållens skuldsättning är fortsatt hög

En hög skuldsättning hos hushåll och företag liksom en omfattande internationell verksamhet hos banker kan utgöra risker för den finansiella stabiliteten. Det finns också en risk att en hög privat skuldsättning kan utgöra ett hot mot den makroekonomiska balansen, vilket också påpekas i EU-kommissionens rapport Makroekonomiska obalanser i Sverige 2014.

De svenska hushållens skuldkvot, dvs. skulderna som andel av de disponibla inkomsterna, har sedan 2010 stabiliserats vid drygt 170 procent. Trots en uppgång från den genomsnittliga nivån på strax över 100 procent under 1980- och 1990-talet finns det faktorer som talar för att

risken är låg för att hushållen skulle få stora besvär att hantera den högre skuldkvoten. Räntekvoten, det vill säga räntekostnaderna efter skatteavdrag som andel av de disponibla inkomsterna, ligger under genomsnittet för de senaste 30 åren. Ett lägre ränteläge kan alltså ha bidragit till att hushållen kunnat bära en större skuld.

Högre riskvikter gör att bankerna, givet den befintliga utlåningen, kan behöva finansiera sig med mer s.k. kärnprimärkapital, vilket är det kapital som först absorberar förluster. Åtgärden bedöms i viss mån öka kostnaden för bankernas finansiering. I förlängningen kan det leda till att bankerna ser över sin låneportfölj och att bolån i allmänhet blir något dyrare. Samtidigt förväntas riskerna i bankernas verksamhet minska, vilket är till gagn för såväl bankerna, deras kunder och ekonomin i stort. Finansinspektionen har även aviserat att en ytterligare höjning av riskviktsgolvet (till 25 procent) kan vara aktuell givet att en sådan är förenlig med kommande regelverk.

Arkitektur och bostadsbyggande

Våren 2014 tillsattes utredningen Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (Ku 2014:02). Utredningen ska göra en översyn av den statliga politiken för arkitektur, form och design. Uppdraget är brett och innefattar flera politikområden, bl.a. ska utredaren föreslå hur en ny politik för arkitektur, form och design kan utformas utifrån en bedömning av områdets framtida utmaningar och hur arkitektur, form och design kan få ett ökat genomslag inom berörda samhällsområden. Utredningen ska också analysera de nationella målen för arkitektur- form- och designpolitiken och vid behov föreslå nya mål. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

Hyressättningssystemet

En reform trädde i kraft den 1 januari 2011 som ett resultat av en överenskommelse mellan bostadsmarknadens parter då allmännyttans s.k. hyresnormerande roll upphörde för att i stället ersättas av att hyror, vid en tvist, i första hand ska jämföras med likartade lägenheter för vilka hyrorna förhandlats kollektivt, oavsett om ägaren är ett allmännyttigt kommunalt bostads-

aktiebolag eller en privat fastighetsägare. Samtidigt tydliggjordes att de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska drivas enligt affärsmässiga principer. Kollektiva hyresförhandlingar är en grundbult i hyressättnings-systemet och det är upp till parterna att gemensamt genomföra lagstiftningen.

Det är också angeläget att förändringar i hyressättningen genomförs på ett ansvarsfullt sätt, med hänsyn till hyresgästernas behov av besittningsskydd. På många håll i landet pågår ett arbete där parterna gemensamt ser över hyresstrukturen.

Det befintliga bostadsbeståndet behöver energieffektiviseras

Bostäder och lokaler står för omkring en tredjedel av Sveriges energianvändning. Utvecklingen är dock positiv då nyproduktionen går mot allt mer energisnåla hus. Den stora utmaningen inom bostadssektorn är att energieffektivisera det befintliga beståndet samt att utveckla kunskap om bebyggelsens energi- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Det fortsatta arbetet med den nationella strategin för energieffektiviserande renovering och framtagande av nya krav på energihushållning för nära-nollenergibyggnader kommer att ha betydelse för detta.

Standarder får allt större betydelse

Systemet med standarder inom byggsektorn, bl.a. genom EU-regelverket, är omfattande och har stor betydelse för alla parter. Myndigheter hänvisar i allt större utsträckning till standarder i sina regelverk. Kostnaderna för standarder kan vara betydande för små företag. Små företag har också ofta svårt att delta i processen kring att ta fram standarder. Sedan den 1 juli 2013 är de europeiska konstruktionsstandarderna, eurokoderna, fritt tillgängliga för dem som är bosatta eller verksamma i Sverige. För små företag inom byggsektorn är det betydelsefullt att inte behöva betala en avgift för dessa standarder.

Lantmäteriverksamhet

Förrättningsverksamhet och fastighetsindelning

Förrättningsverksamheten befinner sig i ett läge där förtroendet för verksamheten och de enskilda lantmätarna är högt, men där en fortsatt utveckling mot kortare handläggningstider utan ökade kostnader är nödvändigt i ett samhälle där allt flera offentliga tjänster går att utföra digitalt och i realtid. Den möjlighet som genom en ändring i fastighetsbildningslagen öppnas för att ta emot ansökningar elektroniskt bör utnyttjas. Det elektroniska förfarandet underlättar för företag och myndigheter som ger in ett stort antal ansökningar. Förfarandet kan också användas till att förkorta handläggningstiden för enkla ärenden och därigenom kunna lägga mer tid på de mer komplicerade. Den nya organisationen som ger möjlighet att koncentrera handläggningen av vissa ärendetyper bör också öka produktiviteten.

Två kommuner har på kort tid begärt att få inrätta egna lantmäterimyndigheter, vilket kan ge anledning till överväganden kring effekterna för förrättningsverksamheten av en ytterligare uppdelning på flera myndigheter.

Informationsförsörjning

Användningen av geografisk information och fastighetsinformation går alltmer mot kundanpassade lösningar där den offentligt tillhandahållna informationen kombineras med tjänster utvecklade av privata företag. För Lantmäteriet innebär det en stor utmaning att fortsätta att hålla en hög och jämn standard på den information de samlar in och förvaltar, samtidigt som kraven på tillhandahållande från olika typer av användare är i ständig utveckling.

Den stora efterfrågan som den nationella höjdmodellen har mött visar att inom en överblickbar framtid bör geografiska data generellt tillhandahållas med en känd noggrannhet i tre dimensioner för att kunna användas för modellering och analyser i en mängd olika tillämpningar. Dagens finansieringslösning som innebär att Lantmäteriet har möjlighet att via avgifter skapa utrymme för internt utvecklingsarbete innebär en stor flexibilitet, men kräver också en mycket stor tydlighet gentemot användare som på andra områden i samhället får tillgång till offentliga data utan kostnad.

Det sammanhängande systemet för geografisk miljöinformation, som skapades genom lagen

(2010:1767) om geografisk miljöinformation och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation för att genomföra Inspire-direktivet, avhjälpes bl.a. problem vid informationsutbyte mellan myndigheterna, effektiviserar den nationella försörjningen av geografisk information men är även ett viktigt steg i utvecklingen inom it och för möjligheterna att nå regeringens mål inom e-förvaltning och regelförenkling.

Arbetet med att utveckla användningen av geografisk information inom det offentliga Sverige bygger sedan flera år på en långt driven samverkan, både när det gäller utvecklingen inom landet och vid genomförandet av Inspire-direktivet. Exempelvis innebär samverkan att medverkande myndigheter för en fast årsavgift får tillgång till varandras geodata. Samverkansmodellen har tagits fram på frivillig basis och har rönt stort intresse som framtida modell för andra delar av svensk e-förvaltning. Utmaningen är att med ett ökande antal medverkande parter kunna fortsätta att fatta beslut i konsensus. Särskilt komplicerad blir frågan eftersom de deltagande myndigheterna i olika grad är beroende av intäkterna från den information de tillhandahåller för att finansiera sina verksamheter.

Reglerna om tillhandahållande av uppgifter ur fastighetsregistret bygger på en ändamålsprövning som kan vara svårare att upprätthålla i praktiken när möjligheterna att sprida stora mängder data i samhället ökar. Den lagstiftning som reglerar tillhandahållandet kan därför behöva ändras. Även i övrigt kan det finnas behov av att anpassa fastighetsregisterlagstiftningen till moderna tekniska förutsättningar.

Inskrivningsverksamhet

Inskrivning av korrekta uppgifter i fastighetsregistret är en uppgift där rättssäkerheten alltid måste stå i centrum, men där det blir allt viktigare att korta handläggningstiderna för att göra fastigheter omsättningsbara och belåningsbara på en marknad för finansiella produkter som hela tiden växer. Samtidigt får inte transaktionskostnaderna för att omsätta fastigheter öka. Möjligheterna att ta emot elektroniska handlingar finns nu i praktiken och bör utnyttjas till att sänka verksamhetens kostnader.

Uppdragsverksamhet

Lantmäteriets uppdragsverksamhet är avgränsad till i instruktionen angivna områden och myndigheten bör genom interna åtgärder säker-

ställa att nya och befintliga uppdrag prövas mot denna.

Lantmäteriets tjänsteexport innebär stöd till institutionell utveckling av lantmäteriverksamhet i andra länder, men också en möjlighet att bygga upp kompetens och attrahera arbetskraft i Sverige. Den biståndsfinansierade tjänsteexporten bidrar till ekonomisk och social utveckling liksom att stärka individers, inte minst kvinnors och flickors, rättigheter. Klara rättigheter till mark motverkar också konflikter om marken och dess användning, såväl mellan stater som mellan olika grupper och individer. De bidrar också till en mer långsiktigt hållbar markanvändning och livsmedelsförsörjning. Den tjänsteexport som bedrivs på kommersiella villkor genom Swedesurvey AB måste ske i den omfattning som Lantmäteriet förmår att tillhandahålla kompetens och utan att risker tas som inte kan hanteras inom bolaget.

Forskningsfrågor

Inom forskningen om samhällsbyggande finns det stor effektivitets- och innovationspotential. En stor del av Sveriges bostadsbestånd är i dag mer än 50 år gammalt. Upprustningsbehovet för de s.k. miljonprogramområdena är omfattande. Sveriges befolkning ökar i städer och tätorter. Urbanisering och urbana regioner skapar utmaningar gällande hälsa, kommunikationer, social utveckling och miljöfrågor. Mer forskning behövs om frågor som gäller stadsutvecklingens negativa inverkningsområden såsom buller, föroreningar, trängsel, sociala problem, segregation och gentrifikation. Det finns demografiska utmaningar och mer kunskapsuppbyggnad och forskning behövs om konsekvenser av den åldrande befolkningen för att skapa ett hälsosamt aktivt och säkert liv för alla generationer. Mer forskning behövs också vad gäller barnperspektivet i säkra och hälsosamma trafik- och utemiljöer inför planering av tätare städer. Det behövs forskning om inflytande i planeringen. Forskningen behöver uppmärksamma frågor om bl.a. bostadsförsörjning, kollektivtrafik, infrastruktur, byggande, näringslivsutveckling, grönområden, försörjningssystem, naturresursanvändning, energieffektiviseringar och anpassningar till ett förändrat klimat. Frågor om trygghet och jämställdhet är viktiga forskningsfrågor inom samhällsbyggnadssektorn. Forskning inom

området fysisk planering, byggande och bostäder spelar stor roll för attraktiva livs- och boendemiljöer, hälsa, sociala villkor, delaktighet och livskvalitet. Integrerade bygg- och planeringsprocesser för delaktighet och inflytande är viktigt med tanke på tillgänglighet och för att möjliggöra en ökad integration. Detta förutsätter kunskaper och en samordning av forskning om samhällsutvecklingen, fysisk planering, bostäder och byggande och därmed närliggande områden. Sverige har gjort ett inspel till fokusområde i forskningsprogrammet Horisont 2020 som gäller hållbar planering och innovativ urban utveckling, se utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

3.6 Politikens inriktning

Bostadspolitiken är en nationell angelägenhet. En väl fungerande bostadsmarknad har stor betydelse för arbetsmarknadens funktionssätt och därmed möjligheterna att bekämpa arbetslösheten och skapa fler jobb. Bostadsbristen ska mötas med ökat bostadsbyggande, inte minst hyresrätter. För att möta bostadsbristen är därför regeringens mål att det fram till 2020 ska byggas minst 250 000 nya bostäder. Regeringen kommer med anledning av detta att överväga olika insatser för att stimulera ett kraftigt ökat bostadsbyggande. Nyproduktion ska ske på ett sätt som kompletterar befintliga områden och förstärker underlaget för service och investeringar i gemensamma miljöer. Bostadspolitiken är ytterst en fråga om alla människors rätt till ett hem. Bristande tillgång på bostäder leder också många gånger till stora sociala och ekonomiska problem för människor. Det är dessa utmaningar regeringen anser att den nya bostadspolitiken måste möta.

Staten kommer på olika sätt att stödja energieffektiviseringen av miljonprogrammet för att höja boendekvaliteten, sänka driftkostnaderna av bostäderna och på så sätt göra dem möjliga för många att efterfråga.

Regeringen vill skapa förutsättningar för ett mer uthålligt bostadsbyggande där fler och mindre företag ges tillträde till marknaden. Därmed ökar också konkurrensen och kostnaderna kan hållas nere.

Inom bostads- och stadsbyggnadspolitiken finns flera av de viktigaste verktygen för att

hantera klimatutmaningen och för att ställa om samhället i en hållbar riktning. Samhällsplaneringen ges nya ingångsvärden och kompetensen hos arkitekter och ingenjörer tas till vara på nya sätt när byggnader, kvarter och hela städer ska byggas med social gemenskap som mål och inom de gränser som ges av naturen. Den täta staden med sitt stora utbud av upplevelser på en begränsad yta har en inneboende attraktivitet som ska komma fler människor till del. Stadsutvecklingen är en viktig del av lösningen på flera centrala framtidsutmaningar. Hur städer planeras och utvecklas, hur trafiklösningar, bostadsbebyggelse och näringsverksamhet samordnas har inverkan på möjligheterna att nå miljö kvalitetsmål, hållbar tillväxt och förutsättningarna att skapa goda livs- och boendemiljöer.

När vi anpassar den byggda miljön till klimatförändringarna i olika avseenden skapas samtidigt möjligheter att bygga ett mer inkluderande samhälle. Nödvändiga klimatanpassningar av städer leder till att gröna ytor skapas, där människor kan mötas. Ombyggnader av miljonprogrammets hus för att tillgodose moderna energikrav ska genomföras i samverkan med de boende så att de ges möjlighet att utveckla sina bostadsområden, samtidigt som åtgärderna ger jobb till bl.a. arbetslösa.

Den byggda miljön står för en stor del av energianvändningen i samhället och för att underlätta omställningen till ett energisystem baserat på förnybara råvaror är det av avgörande betydelse att den byggda miljöns andel av energianvändningen minskar. Nya byggnader kan redan i dag utformas utan behov av tillförd energi för uppvärmning och vid ombyggnader av dagens hus kan stora delar av kostnaderna täckas av minskade kostnader för uppvärmning och annan energianvändning.

Bostadsbyggandet

Bostadsbyggandet har under en rad av år legat på alltför låga nivåer. Sverige växer och det finns ett underskott av bostäder till följd av att nyproduktionen av bostäder inte har hållit jämn takt med vare sig behov av eller efterfrågan på bostäder under en lång följd av år. Den generella bristen på bostäder gör det särskilt svårt för unga att etablera sig på bostadsmarknaden. Ett stort antal kommuner anger att de har brist på bostäder som unga efterfrågar. Medianåldern för flytten

hemifrån ökar i storstadsregionerna. Det råder en utbredd brist på studentbostäder på universitets- och högskoleorter. Bostadsbristen behöver mötas med ökat bostadsbyggande. Därför sätter regeringen upp ett mål för bostadsbyggandet som innebär att 250 000 bostäder ska byggas till och med 2020. Som ett led i detta ska förutsättningarna ses över för att stärka kreditgivningen för nybyggnation samt skapa incitament både för byggandet av små energieffektiva hyresrätter eller studentlägenheter och för de kommuner som står för ett ökat bostadsbyggande.

En statlig förhandlare kommer också att utses för att, om kommunerna så begär, samordna kontakter med kommuner som kan bygga fler bostäder på citynära flygplatsmark.

Översyn av planprocessen pågår

Bra byggregler ska skydda människor och miljö. Byggreglerna behöver dock förenklas för att snabba upp byggprocesserna. Ett antal utredningar är tillsatta inom plan- och byggområdet. I syfte att effektivisera processen från idé och förslag till färdig byggnad kan ytterligare åtgärder behöva vidtas.

Riksintressen

I miljöbalken finns bestämmelser om skydd av områden av riksintresse, dvs. områden som är av betydelse för hela landet, det s.k. riksintressesystemet. Det har riktats kritik mot bestämmelserna om riksintresse och deras tillämpning. En utredning har tillsatts (M 2014:01). Regeringen ser det som angeläget att riksintressesystemet är ändamålsenligt utformat och enkelt att tillämpa i den kommunala planeringen och vid tillståndsprövningen.

Bostäder för äldre

En allt större andel av befolkningen utgörs av äldre. En särskild utredare fick i mars 2014 i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som förbättrar och underlättar situationen för äldre på bostadsmarknaden, både vad avser förutsättningarna för att anpassa sitt befintliga boende och möjligheterna att flytta till ett för äldre an-

passat boende (dir. 2014:44). Uppdraget ska redovisas den 1 oktober 2015.

Miljonprogrammet

Miljonprogrammets flerbostadshus behöver moderniseras på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt. Regeringen gör nu en stor satsning på ett stöd för renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena som bl.a. bidrar till energieffektivisering. Hyresgästerna ska ha inflytande i renoveringsprocessen. Upprustningar skapar också arbetstillfällen.

Upprustningen av miljonprogrammets byggnader skapar möjligheter att ta ett helhetsgrepp på hela bostadsområden och stärka kopplingarna till den omkringliggande stadsregionen.

Det är viktigt att klimatanpassa miljonprogramsområdena och skapa mötesplatser men också mer grundläggande frågor som hur staden eller orten hänger ihop behöver tas om hand. Att öka tillgängligheten till grundläggande service och skapa förutsättningar för näringslivets utveckling och hållbar tillväxt är andra områden som är av stor vikt.

Upprustning av skollokaler

Regeringen avsätter i denna budget medel för lokalunderhåll och energieffektiviseringsåtgärder av skollokaler. Insatserna beskrivs mer under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Krav på byggprodukter och dokumentation vid nybyggnad

Byggprodukter används i mycket stora volymer och produkterna har en lång brukstid. Farliga ämnen i material och varor byggs ofta in för långa tider. Eftersom människor vistas en stor del av tiden inomhus kan emissioner av farliga ämnen från byggprodukter ge upphov till betydande exponering via inomhusmiljön. Regeringen anser därför att det finns skäl att närmare överväga hur begränsningar av farliga ämnen i byggprodukter kan införas, för att därmed bidra till att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

För att öka resurseffektiviteten vid renovering och rivning samt förbättra möjligheterna att

hantera farliga ämnen i byggnader anser regeringen även att förutsättningarna bör undersökas för att införa ett krav på dokumentation av byggprodukter som byggs in i byggnader (loggbok för byggnader).

Lantmäteriverksamhet

Lantmäteriet förvaltar och utvecklar centrala delar av samhällets infrastruktur i form av rikstäckande geografisk information av hög kvalitet och aktuella uppgifter om landets alla fastigheter. Denna infrastruktur ska vara tillgänglig för alla att använda och utvecklingen mot att tillhandahålla informationen på ett sätt som gör det möjligt både för enskilda medborgare och för företag som vill bygga tjänster måste fortsätta. Att fastighetsregistret nu flyttas till en stabil datormiljö, att inskrivningssystemen byts ut och integreras, att den digitala informationen görs tillgänglig i tre dimensioner och att ansökningar kan lämnas elektroniskt, är sådana utvecklingssteg som medverkar till bättre samhällsservice och nya utvecklingsmöjligheter.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tabell 3.16 Anslagsutveckling 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2013	Utfall	7 544		Anslags-sparande	12 456
2014	Anslag	20 000 ¹		Utgifts-prognos	24 923
2015	Förslag	17 000			
2016	Beräknat	20 000			
2017	Beräknat	20 000			
2018	Beräknat	20 000			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området.

Regeringens överväganden

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	20 000	20 000	20 000	20 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-3 000			
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	17 000	20 000	20 000	20 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen har inlett ett arbete som syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. För att kunna fortsätta detta arbete på ett effektivt sätt är det viktigt att regeringen snabbt kan inhämta beslutsunderlag och vid behov vidta åtgärder.

För att länsstyrelserna ska kunna finansiera uppbyggnaden av systemstöd för att följa utvecklingen av överförmyndare och gode män föreslås att anslag 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* minskas med 3 000 000 kronor 2015 och anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* utgiftsområde 1 ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 17 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 20 000 000 kronor, 20 000 000 kronor respektive 20 000 000 kronor.

3.7.2 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

2013	Utfall	-292 ¹	Anslags-sparande	99 792
2014	Anslag	99 500 ²	Utgifts-prognos	9 750
2015	Förslag	99 500		
2016	Beräknat	99 500		
2017	Beräknat	99 500		
2018	Beräknat	99 500		

¹ Beloppet är negativt p.g.a. att en återbetalning har skett under 2013.

² Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till omstrukturering av kommunala bostadsföretag.

Kompletterande information

I förordningen (2002:664) finns bestämmelser om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 200 000 kronor 2016–2023.

Skälen för regeringens förslag: Det är viktigt att Boverket kan bedriva sitt arbete långsiktigt och med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 200 000 kronor 2016–2023.

Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2023
Ingående åtaganden	19 220	18 140	42 700			
Nya åtaganden	0	30 000	30 000			
Infriade åtaganden	-1 080	-5 440	-12 500	-10 000	-10 000	-40 200
Utestående åtaganden	18 140	42 700	60 200			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	70 000	67 000	60 200			

Regeringens överväganden

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	99 500	99 500	99 500	99 500
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	99 500	99 500	99 500	99 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 99 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 99 500 000 kronor, 99 500 000 kronor respektive 99 500 000 kronor.

3.7.3 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013	Utfall	815		41 155
2014	Anslag	43 000 ¹	Utgifts-prognos	4 875
2015	Förslag	43 000		
2016	Beräknat	43 000		
2017	Beräknat	43 000		
2018	Beräknat	43 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier).

Kompletterande information

I förordningen (2007:623) finns bestämmelser om statliga bidrag för kommunala hyresgarantier.

Regeringens överväganden

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	43 000	43 000	43 000	43 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	43 000	43 000	43 000	43 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 43 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 43 000 000 kronor, 43 000 000 kronor respektive 43 000 000 kronor.

3.7.4 1:4 Innovativt byggande

Tabell 3.23 Anslagsutveckling 1:4 Innovativt byggande

Tusental kronor

2013	Utfall	6 471	Anslags- sparande	3 529
2014	Anslag	20 000 ¹	Utgifts- prognos	19 501
2015	Förslag	20 000		
2016	Beräknat	0		
2017	Beräknat	0		
2018	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att främja innovativt byggande av bostäder för unga. 1 000 000 kronor av anslaget får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget.

Kompletterande information

I förordningen (2013:145) finns bestämmelser om statligt stöd för innovativt byggande av bostäder för unga.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:4 *Innovativt byggande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för beslut om stöd är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:4 *Innovativt byggande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017.

Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Innovativt byggande

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	-	2 957	10 000		
Nya åtaganden	9 428	10 000	3 445		
Infriade åtaganden	-6 471	-2 957	-10 000	-5 000	-5 000
Utestående åtaganden	2 957	10 000	3 445		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	10 000	10 000		

Regeringens överväganden

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Innovativt byggande

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	20 000	20 000	20 000	20 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-20 000	-20 000	-20 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	20 000	0	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Unga har särskilt svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Drygt hälften av landets kommuner anger att de har brist på sådana bostäder som unga efterfrågar. Bristen är särskilt utbredd i storstadsregionerna och andra större städer, dit många unga flyttar. Ungdomar i storstadsregioner lämnar föräldrahemmet allt senare. Bristen på studentbostäder är utbredd och bestående på universitets- och högskoleorter i storstadsregionerna. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att vidta åtgärder för att öka utbudet av bostäder för unga och studenter.

Ett statligt stöd för innovativt byggande av bostäder för ungdomar syftar till att uppmuntra aktörerna att tänka nytt och kreativt kring bostäder för unga vilket bör leda till att utbudet av bostäder ökar.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 20 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Innovativt byggande* för 2015.

3.7.5 1:5 Boverket

Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:5 Boverket

Tusental kronor

2013	Utfall	212 475	Anslags-sparande	39 473
2014	Anslag	233 746 ¹	Utgifts-prognos	251 611
2015	Förslag	224 948		
2016	Beräknat	214 854 ²		
2017	Beräknat	218 503 ³		
2018	Beräknat	224 281 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 212 829 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 212 843 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 212 860 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete, för utgifter för insatser som syftar till att underlätta för attraktivt boende på landsbygden och för insatser som underlättar kommunernas planering för bostadsförsörjningen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den kreditgaranti som Boverket administrerar är en försäkring som långgivare kan teckna för lån till ny- och ombyggnad av bostäder, vid förvärv av fastighet som ombildas till kooperativ hyresrätt samt vid förvärv av bostad för förstagångsköpare. Garantin ger långgivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Kreditgarantier får utfärdas:

- för ny- och ombyggnad av bostäder,
- för avlösen av kommunala borgensåtaganden,
- för lån till kooperativa hyresrättsföreningar,
- för vissa kommunala åtaganden för boendet, samt
- för förstagångsköparens förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier)

Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m., förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet och förordningen (2008:20) om statliga kreditgarantier för förvärv av bostad. Finansieringen av dessa garantier sker utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar.

Tabell 3.27 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013		40 860	67 746	108 606
Prognos 2014		34 950	480	35 430
Budget 2015		34 400	-23 020	11 380

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare ett bemyndigande att ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden samt kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar som tas upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt. För dessa kreditgarantier har regeringen en gemensam bemyndiganderam om 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringen har även ett bemyndigande att ställa ut kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) inom en ram om 5 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringen bedömer att det under 2015 behövs garantiramar av samma omfattning som under innevarande år.

Regeringens överväganden

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Boverket

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	233 746	233 746	233 746	233 746
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 310	3 547	7 562	13 922
Beslut ³	-23 108	-37 562	-38 184	-39 172
Överföring till/från andra anslag	13 000	15 124	15 380	15 785
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	224 948	214 854	218 503	224 281

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget minskas med 23 000 kronor fr.o.m. 2015. Under åren 2015–2018 används medlen för finansiering av gemensam e-förvaltning.

Regeringen beslutade i mars 2013 att inrätta en delegation med uppdrag att utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats när det gäller frågor som berör tillämpningen av strandskyddsreglerna (dir. 2013:27). Inom anslaget beräknas 10 000 000 år 2015 för detta ändamål.

Regeringen beslutade i mars 2014 att uppdraga åt Boverket att genomföra kompetensinsatser för att nya plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, ska få genomslag och för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av lagen. Kompetensinsatserna pågår 2014–2016 och är en fortsättning av det arbete som har bedrivits av utredningen Ny PBL på rätt sätt (dir. 2010:55). Inom anslaget beräknas 8 000 000 kronor årligen 2015–2016 för detta ändamål.

För att ge vägledning och information till kommunerna om trygghetsbostäder ökades anslaget med 2 000 000 kronor år 2014. För det

fortsatta arbetet tillförs anslaget 2 000 000 kronor år 2015.

För att underlätta kommunernas beredskap och planering för äldres boende har regeringen gett Boverket i uppdrag att hantera ett statligt stöd till kommunerna för inventeringar av bostadsområden och flerbostadsbeståndet ur framför allt tillgänglighetssynpunkt. Mot bakgrund av detta tillfördes anslaget 6 500 000 kronor år 2014. 2015 tillförs anslaget 11 000 000 kronor för detta ändamål.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att uppdatera och vidareutveckla vägledningen Handeln i planeringen, som verket tog fram 1999. Mot bakgrund av detta ökades anslaget med 1 000 000 kronor år 2014 och år 2015 tillförs anslaget 500 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget föreslås minska med 199 000 kronor 2015 och beräknas minska med 529 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 224 948 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 Boverket för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 214 854 000 kronor, 218 503 000 kronor respektive 224 281 000 kronor.

3.7.6 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2013	22 580		10 222
2014	32 802 ¹		25 351
2015	Förslag	12 000	
2016	Beräknat	3 000	
2017	Beräknat	0	
2018	Beräknat	0	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder mot radon i småhus och för utgifter för informationsinsatser om radon i egnahem.

Kompletterande information

I förordningen (1988:372) finns bestämmelser om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem.

Regeringens överväganden

Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	32 802	32 802	32 802	32 802
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-20 802	-29 802	-32 802	-32 802
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	12 000	3 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

På grund av omprioriteringar av medel föreslår regeringen att anslaget avvecklas fr.o.m. 2015. Eftersom det finns redan ingångna åtaganden som måste infrias tillförs anslaget medel för 2015 och 2016.

Regeringen föreslår att 12 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder för 2015. För 2016 beräknas anslaget till 3 000 000 kronor.

3.7.7 1:7 Statens geotekniska institut

Tabell 3.31 Anslagsutveckling 1:7 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
2013	Utfall	43 547	44 684	-129
2014	Anslag	44 234 ¹	43 790	43 004
2015	Förslag	44 532	44 042	44 532
2016	Beräknat	44 855 ²	44 742	44 855
2017	Beräknat	45 624 ³	45 663	45 624
2018	Beräknat	46 834 ⁴	46 834	46 834

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 420 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 423 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 44 427 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.32 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	30 356	28 401	1 995
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2014	31 118	30 880	238
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2015	33 400	32 925	475
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Inkomsterna från den avgiftsbelagda verksamheten disponeras av SGI. Av SGI:s verksamhetsgrenar är det geoteknisk och miljögeoteknisk rådgivning samt delar av geoteknisk och miljögeoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling som finansieras med avgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	44 234	44 234	44 234	44 234
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	337	773	1 542	2 752
Beslut	-39	-152	-152	-152
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	44 532	44 855	45 624	46 834

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget föreslås minska med 39 000 kronor 2015 och beräknas minska med 113 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 44 532 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 Statens geotekniska institut för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 44 855 000 kronor, 45 624 000 kronor respektive 46 834 000 kronor.

3.7.8 1:8 Lantmäteriet

Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:8 Lantmäteriet

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
2013	Utfall	498 679	510 018	13 139
2014	Anslag	496 444 ¹	501 689	487 524
2015	Förslag	503 699	500 518	503 699
2016	Beräknat	506 889 ²	503 710	506 889
2017	Beräknat	515 403 ³	511 710	515 403
2018	Beräknat	528 965 ⁴	525 110	528 965

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 502 440 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 502 472 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 502 518 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.35 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	267 707	641 099	678 060	-36 961
Prognos 2014	270 000	674 000	659 000	15 000
Budget 2015	270 000	688 000	681 000	7 000

Tabell 3.36 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	194 370	186 178	8 192
(varav tjänsteexport)	40 063	41 177	-1 114
Prognos 2014	171 000	166 000	5 000
(varav tjänsteexport)	30 000	28 000	2 000
Budget 2015	189 000	187 000	2 000
(varav tjänsteexport)	35 000	33 000	2 000

Tabell 3.37 Övrig avgiftsfinansierad verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	375 323	382 125	-6 802
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2014	361 000	379 000	-18 000
(varav tjänsteexport)			
Budget 2015	378 000	390 000	-12 000
(varav tjänsteexport)			

De offentligrättsliga avgifterna består dels av avgifter för lantmäteriförrättningar, som Lantmäteriet disponerar, dels av expeditionsavgifter för inskrivning enligt jordabalken m.m., vilka inte disponeras av myndigheten. Prognoserna för 2015 visar på en oförändrad verksamhet inom fastighetsinskrivningen medan intäkterna från förrättningar bedöms bli något högre.

Under rubriken uppdragsverksamhet ryms uppdrag i anslutning till fastighetsbildning,

myndighetssamverkan (i första hand med Försvarsmakten) samt tjänsteexport.

I tabellen Övrig avgiftsfinansierad verksamhet redovisas de avgifter som finansierar delar av Lantmäteriets informationsförsörjningsverksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Lantmäteriet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	496 444	496 444	496 444	496 444
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 876	7 298	15 725	29 154
Beslut ³	4 379	3 147	3 234	3 367
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	503 699	506 889	515 403	528 965

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget minskas med 204 000 kronor fr.o.m. 2015. Under åren 2015–2018 används medlen för finansiering av gemensam e-förvaltning.

Anslaget föreslås minska med 446 000 kronor 2015 och beräknas minska med 1 273 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 503 699 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Lantmäteriet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 506 889 000 kronor, 515 403 000 kronor respektive 528 965 000 kronor.

3.7.9 1:9 Statens va-nämnd

Tabell 3.39 Anslagsutveckling 1:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor

2013	Utfall	8 671	Anslags- sparande	240
2014	Anslag	8 977 ¹	Utgifts- prognos	8 987
2015	Förslag	9 025		
2016	Beräknat	9 084 ²		
2017	Beräknat	9 238 ³		
2018	Beräknat	9 484 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 002 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 003 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 9 004 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens va-nämnds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	8 977	8 977	8 977	8 977
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	56	138	292	537
Beslut	-8	-31	-31	-30
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 025	9 084	9 238	9 484

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget föreslås minska med 8 000 kronor 2015 och beräknas minska med 23 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 9 025 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 Statens va-nämnd för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 9 084 000 kronor, 9 238 000 kronor respektive 9 484 000 kronor.

3.7.10 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen

Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen

Tusental kronor

2013	Utfall	3 690	Anslags- sparande	14 310
2014	Anslag	15 000 ¹	Utgifts- prognos	18 526
2015	Förslag	2 000		
2016	Beräknat	0		
2017	Beräknat	0		
2018	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder gällande landsbygdsutveckling i strandnära lägen. 1 000 000 kronor av anslaget får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget.

Kompletterande information

I förordningen (2012:545) finns bestämmelser om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor 2016 och 2017.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för beslut om stöd är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. Bemyndigandet för 2015 föreslås minska med 10 000 000 kronor jämfört med innevarande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor 2016 och 2017.

Tabell 3.42 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	-	4 254	12 000		
Nya åtaganden	7 944	12 000	2 000		
Infriade åtaganden	-3 690	-4 254	-12 000	-1 500	-500
Utestående åtaganden	4 254	12 000	2 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	25 000	12 000	2 000		

Regeringens överväganden**Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-13 000	-15 000	-15 000	-15 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 000	0	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen 2015.

3.7.11 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum**Tabell 3.44 Anslagsutveckling 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum**

Tusental kronor

2013	Utfall	Anslags- sparande	0	
2014	Anslag	6 000 ¹	Utgifts- prognos	5 850
2015	Förslag	16 000		
2016	Beräknat	11 000		
2017	Beräknat	0		
2018	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga

rum. 1 000 000 kronor av anslaget får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget.

Kompletterande information

I förordningen (2013:1102) finns bestämmelser om stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för beslut om stöd är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017.

Tabell 3.45 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	-	-	10 000		
Nya åtaganden	-	10 000	2 000		
Infriade åtaganden	-	-	-2 000	-8 000	-2 000
Utestående åtaganden	-	10 000	10 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	-	10 000	10 000		

Regeringens överväganden**Tabell 3.46 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	6 000	6 000	6 000	6 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	10 000	5 000	-6 000	-6 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	16 000	11 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I många tätorter finns miljöer som är utformade så att människor känner sig otrygga och ovälkomna. Framför allt drabbar detta kvinnor och flickor som begränsas i sin vardag när deras möjligheter att röra sig fritt utomhus inskränks. Både kvinnor och män, flickor och pojkar, ska kunna röra sig fritt i det offentliga rummet. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att vidta åtgärder för att främja jämställda offentliga rum.

Regeringen föreslår att 16 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum* 2015. För 2016 beräknas anslaget till 11 000 000 kronor.

3.7.12 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder**Tabell 3.47 Anslagsutveckling 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder**

Tusental kronor

	Utfall	Anslags-sparande	0
2013			
2014	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos 0
2015	Förslag	200 000	
2016	Beräknat	500 000	
2017	Beräknat	500 000	
2018	Beräknat	500 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till energieffektiviseringsåtgärder av vissa bostäder. 2 500 000 kronor av anslaget får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:12 *Energieffektivisering av vissa bostäder* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2016–2018.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för beslut om stöd är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:12 *Energieffektivisering av vissa bostäder* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2016–2018.

Tabell 3.48 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	-	-	-			
Nya åtaganden	-	-	300 000			
Infriade åtaganden	-	-	-	-150 000	-100 000	-50 000
Utestående åtaganden	-	-	300 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	-	-	300 000			

Regeringens överväganden**Tabell 3.49 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	200 000	500 000	500 000	500 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	200 000	500 000	500 000	500 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Många bostäder, såsom t.ex. miljonprogrammets flerbostadshus, är i behov av renovering och modernisering på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt. Regeringen vill stödja renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att vidta åtgärder för att bl.a. främja energieffektivisering av bostäder som bl.a. byggdes inom ramen för miljonprogrammet på 1960- och 70-talet.

Regeringen föreslår att 200 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Energieffektivisering av vissa bostäder* 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 500 000 000 kronor, 500 000 000 kronor respektive 500 000 000 kronor.

3.7.13 1:13 Upprustning av skollokaler**Tabell 3.50 Anslagsutveckling 1:13 Upprustning av skollokaler**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013			0
2014	Anslag	0 ¹	0
2015	Förslag	100 000	
2016	Beräknat	300 000 ²	
2017	Beräknat	300 000 ³	
2018	Beräknat	300 000 ⁴	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till upprustning av skollokaler. 2 500 000 kronor av anslaget får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:13 *Upprustning av skollokaler* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2016–2018.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för beslut om stöd är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:13 *Upprustning av skollokaler* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2016–2018.

Tabell 3.51 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Upprustning av skollokaler

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–20XX
Ingående åtaganden	-	-	-			
Nya åtaganden	-	-	150 000			
Infriade åtaganden	-	-	-	-75 000	-50 000	-25 000
Utestående åtaganden	-	-	150 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	-	-	150 000			

Regeringens överväganden

Tabell 3.52 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:13 Upprustning av skollokaler

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	100 000	300 000	300 000	300 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	100 000	300 000	300 000	300 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Många skollokaler runtom i landet erbjuder en undermålig arbetsmiljö, och utan att vara anpassade till kunskapen om hur inlärning bäst stimuleras. En god arbetsmiljö för elever och lärare är en viktig förutsättning för att alla elever ska nå kunskapskraven i skolan. Mot denna bakgrund vill regeringen vidta åtgärder för att påskynda renoveringen av skollokaler. Åtgärderna avser att resultera i arbetsmiljöeffekter eller energibesparingar.

Regeringen föreslår att 100 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Upprustning av skollokaler* 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 300 000 000 kronor, 300 000 000 kronor respektive 300 000 000 kronor.

4 Konsumentpolitik

4.1 Omfattning

Myndigheter med uppdrag inom konsumentpolitiken är Marknadsdomstolen, Konsumentverket inklusive Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarinspektionen och Resegarantinämnden. Även det statliga bolaget Miljömärkning Sverige Aktiebolag har uppgifter som syftar till att förverkliga konsumentpolitiken. Inom utgiftsområdet anslås, förutom medel för myndigheternas förvaltningsutgifter, medel för åtgärder på konsumentområdet och för bidrag till miljömärkning av produkter. Kammarkollegiet är värmyndighet för Resegarantinämnden och hanterar samtliga administrativa uppgifter som rör resegarantier. Kammarkollegiet redovisas under utgiftsområde 2, avsnitt 4 Statlig förvaltningspolitik.

Insatserna inom konsumentpolitiken omfattar ett stort antal marknader och sammanhänger med flera andra politikområden, bl.a. de som rör it, energi, finansmarknaderna, livsmedel, konkurrens och miljö. Exempel på sektorsmyndigheter som har uppdrag som berör konsumentpolitiken är Energimarknadsinspektionen, Finansinspektionen, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Post- och telestyrelsen.

4.2 Utgiftsutveckling

De sammanlagda utgifterna för konsumentpolitiken motsvarade 195 miljoner kronor 2013. Prognosen för utfallet 2014 är 208 miljoner kronor, vilket i huvudsak motsvarar de anvisade medlen.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Konsumentpolitiken

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Konsumentpolitik</i>							
2:1 Marknadsdomstolen	11	11	10	11	11	11	12
2:2 Konsumentverket	113	125	126	135	135	137	140
2:3 Allmänna reklamationsnämnden	33	34	33	36	32	32	33
2:4 Fastighetsmäklarinspektionen	15	18	18	17	18	18	19
2:5 Åtgärder på konsumentområdet	17	17	17	15	17	17	17
2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	4	4	4	3	4	4	4
Summa Konsumentpolitik	195	210	208	217	218	221	225

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål för området

Resultatredovisningen görs i förhållande till det mål som fastställdes för konsumentpolitiken för 2009 och framåt, nämligen att konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:118).

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Indikatorer och andra bedömningsgrunder som används är:

- Konsumenters möjlighet att känna förtroende för näringsidkares affärsmetoder och för att det finns ändamålsenliga konsumenträttigheter.
- Konsumenters möjlighet att kunna lita på att produkter är säkra.
- Konsumenters tillgång till stöd.

De två förstnämnda handlar om ett konsument-skydd som innebär att en bra balans mellan konsumenter och näringsidkare uppnås på marknaden, både nationellt och inom EU. De tar sikte på ett konsumentskyddande regelverk avseende affärsmetoder, produktsäkerhet och rättigheter i avtalsituationer som upprätthålls via en effektiv tillsyn och goda möjligheter till tvistlösning. Konsumenters tillgång till stöd, i form av relevant information och vägledning, handlar om konsumenters möjligheter att aktivt kunna välja varor och tjänster som passar för de egna behoven och om att de ska kunna tillvarata sina rättigheter. Konsumenters tillgång till konsumentstöd är också viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Viktiga underlag vid resultatbedömningen är – förutom åiterrapporteringar och underlag från

myndigheterna¹ – lägesrapporter från Europeiska kommissionen som beskriver konsumenternas förutsättningar i olika avseenden². Ett arbete pågår med att utveckla underlaget för resultatbedömningen, bl.a. genom ett aktivt deltagande i kommissionens arbete med lägesrapporterna. Ett löpande uppföljningsarbete pågår när det gäller jämställdhetsintegrering.

4.4.2 Resultat

Pålitliga affärsmetoder och ändamålsenliga konsumenträttigheter

Konsumenterna har fått bättre förutsättningar både i relation till näringsidkarnas affärsmetoder och i form av förstärkta konsumenträttigheter. Insatser har gjorts, såväl nationellt som inom EU, för att öka det konsumenträttsliga skyddet och för att säkerställa att det efterlevs.

Enhetliga konsumenträttigheter på plats inom EU
Genom lagändringar som genomför det s.k. konsumenträttighetsdirektivet ges konsumenter enhetliga rättigheter inom EU vid distansavtal och avtal utanför affärslokaler, bl.a. ångerrätt vid gatuförsäljning (prop. 2013/14:15, bet. 2013/14:CU7, rskr. 2013/14:118).

Konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning
På vissa konsumentmarknader finns det näringsidkare som använder sig av avtalsvillkor som innebär att avtalet förlängs automatiskt om konsumenten inte säger upp det senast vid en viss tidpunkt. Konsekvensen kan bli att konsumenten av förbiseende blir fortsatt bunden av avtalet, ofta under en längre tid. En proposition som innehåller förslag till lagändringar som syftar till att stärka konsument-

¹ Bl.a. Konsumentrapporten 2013 – Läget för Sveriges konsumenter (Konsumentverket 2013:8) samt Konsumentrapporten 2014 (Konsumentverket 2014:9).

² The Consumer Conditions Scoreboard – Consumers at home in the single market, 9th edition – July 2013 (European Commission 2013), Consumer Markets Scoreboard – Making markets work for consumers, 10th edition – June 2014 (European Commission 2014).

skyddet i dessa sammanhang har överlämnats till riksdagen (prop. 2013/14:242).

Konsumentskydd vid telefonförsäljning

Med anledning av problem i samband med telefonförsäljning har en särskild utredare fått i uppdrag att överväga om konsumentskyddet behöver stärkas (dir. 2013:95). I uppdraget ingår att ta om hand resultatet från en separat utredning om telefonförsäljning av finansiella produkter och tjänster i den mån den utredningen inte föranlett omedelbara lagstiftningsåtgärder (dir. 2014:11, se även utg.omr. 2 avsnitt 3.2.5 Finansmarknaden). När det gäller telefonförsäljning av förvaltnings- eller rådgivningstjänster som avser premiepension har lagändringar trätt i kraft som innebär att konsumenten skriftligen måste acceptera näringsidkarens anbud för att avtalet ska vara giltigt (prop. 2013/14:71, bet. 2013/14:CU23, rskr. 2013/14:202).

Konsumentskydd vid kreditgivning

Mot bakgrund av utvecklingen mot allt lättillgängligare krediter, bl.a. i form av snabbblån, har Konsumentverket (KOV) fått mer kraftfulla sanktionsmöjligheter när näringsidkare gör bristfälliga kreditprövningar (prop. 2013/14:34, bet. 2013/14:CU13, rskr. 2013/14:150). Vidare har lagändringar gjorts för att den s.k. ränteskillnadsersättningen vid bostadslån ska överensstämma bättre med kreditgivarens förlust (prop. 2013/14:44, bet. 2013/14:CU15, rskr. 2013/14:189). EU-förhandlingarna om direktivförslaget om bostadslåneavtal har avslutats och en utredning som ska föreslå hur direktivet bör genomföras i svensk rätt har tillsatts (dir. 2014:13). När det gäller skuldsättningsfrågor har betänkandet *Ut ur skuldfällan* (SOU 2013:72) och betänkandet *Överskuldssättning i kreditsamhället?* (SOU 2013:78) redovisats och remissbehandlats. Yttrandena finns att tillgå i Justitiedepartementet (dnr Ju2013/6941/L2 och dnr Ju2014/125/KO).

Konsumentskydd vid finansiell rådgivning

Förslag om hur konsumenternas ställning vid finansiell rådgivning kan stärkas har presenterats av en utredning i betänkandet *Det måste gå att lita på konsumentskyddet* (SOU 2014:4). Betänkandet har remissbehandlats och yttrandena finns att tillgå i Justitiedepartementet (dnr Ju2014/1270/KO).

Konsumentskydd vid byte av leverantör av elektroniska kommunikationstjänster

Med anledning av att konsumenter upplever problem vid byte av leverantör av bredband, tv och mobila tjänster, har lagändringar genomförts som innebär att uppsägningstiden inte får vara längre än en månad och att konsumenter har rätt att efter en inledande bindningstid få operatörs-lås borttagna kostnadsfritt och utan dröjsmål (prop. 2013/14:79, bet. 2013/14:CU24, rskr. 2013/14:184). (Se utg.omr. 22 avsnitt 5.4.2.1 Politiken för informationssamhället.)

EU-förhandlingar pågår om förbättrat konsumentskydd vid resor

I syfte att anpassa konsumentskyddet vid resor till dagens sätt att boka resor har ett direktivförslag om reviderade regler för paketresor presenterats och förhandlingar inletts (se fakta-promemoria 2012/13:FPM149). Därutöver har förhandlingar ägt rum om reviderade regler om flygpassagerares rättigheter (se faktapromemoria 2012/13:FMP:91).

Nytt EU-program

Ett nytt konsumentprogram har antagits inom EU som bl.a. finansierar samarbete mellan tillsynsmyndigheter, stöd till konsumenter vid gränsöverskridande handel och stöd till konsumentorganisationer på EU-nivå (se faktapromemoria 2011/12:FPM67).

Tillsyn och domstolsavgöranden har lett till rättelser från näringsidkares sida

KOV har bedrivit en aktiv tillsyn för att komma tillrätta med framför allt vilseledande och aggressiv marknadsföring och bristfällig information på marknaderna för elektronisk kommunikation, finansiella tjänster, boende, energi, hälsa, resor, motor samt alkohol och tobak. KOV har handlagt något fler tillsyns-ärenden under 2013 jämfört med 2012, men färre än 2011. De 1,5 miljoner kronor som KOV fått i extra anslag för förstärkt tillsyn inom det finansiella området har bl.a. använts till tillsyn av marknadsföring och avtalsvillkor avseende krediter och till att kontrollera att snabblåneföretag gjort fullgoda kreditprövningar. Insatserna har bl.a. lett till att ett flertal snabblåneföretag har varnats. KOV har bedrivit ett aktivt internationellt tillsynsarbete, framför allt inom ramen för det europeiska tillsynssamarbetet. Bl.a. har marknadsföring av flygbiljetter och hotell kontrollerats.

KOV bedömer att proaktiva insatser gentemot näringsidkare får omfattande positiva effekter på marknaden, varför bl.a. branschöverenskommelser tagits fram på flera olika områden, exempelvis rörande besiktningstjänster för fastigheter och begravningstjänster. KOV har också presenterat *Konsumentrapporten* för 2013 och 2014, vilken bl.a. syftar till att uppmärksamma näringsidkare på konsumenternas situation inom olika branscher.

Tillsynsinsatserna och det proaktiva arbetet har i många fall lett till omedelbara rättelser eller anpassningar från de berörda näringsidkarnas sida. I flera fall har dock rättsliga åtgärder behövt vidtas mot näringsidkaren. Antalet av Konsumentombudsmannen (KO) utfärdade förbuds- och informationsförelägganden ökade kraftigt under 2013, bl.a. till följd av en samlad insats mot flygbolag som brustit i informationskyldigheten. Även antalet ansökningar till domstol, främst till Marknadsdomstolen (MD), ökade under 2013. Framgångar för KO har, helt eller delvis, nåtts i tio av tolv domar.

När det gäller att stoppa bl.a. otillåten marknadsföring och oskäligen avtalsvillkor har MD en viktig roll³. Under 2013 avgjordes fler mål än under 2012. Eftersom det är viktigt både för konsumentskyddet och för berörda näringsidkare att målen avgörs så snabbt som möjligt har MD vidtagit åtgärder för att strama upp handläggningen av målen.

När det gäller att säkerställa ett gott konsumentskydd vid anlitan av fastighetsmäklare är Fastighetsmäklarinspektionens (FMI) verksamhet betydelsefull. FMI hanterar bl.a. registreringar av fastighetsmäklare och utövar tillsyn över deras verksamhet. Antalet inkomna respektive avslutade registreringsärenden minskade något jämfört med 2012. FMI har fortsatt att prioritera ett aktivt tillsynsarbete. Bl.a. har en särskild granskning gjorts av besiktningssklausuler i överlåtelsehandlingar. Antalet inkomna anmälningar om eventuella lagöverträdelse från fastighetsmäklares sida har under de senaste två åren minskat något, men

därefter ökat igen under första halvåret 2014. Den genomsnittliga handläggningstiden för tillsynsärenden har minskat, vilket är positivt för konsumentskyddet och för berörda fastighetsmäklare. Antalet mäklare som under 2013 fick en disciplinär påföljd uppgick till 1 procent av det totala antalet registrerade mäklare, vilket innebär en liten minskning jämfört med föregående år. Brister i journaler och bristande kundkännedom enligt penningtvättslagstiftningen var de vanligaste skälen till disciplinuppföljd.

Twistlösning utanför domstol

När det gäller att säkerställa att konsumenters rättigheter kan upprätthållas är Allmänna reklamationsnämndens (ARN) verksamhet av grundläggande betydelse. ARN:s verksamhet går ut på att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare snabbt och enkelt och rekommendera en lösning. Det totala antalet inkomna ärenden till ARN har ökat med 21 procent jämfört med 2011 års nivå. Den främsta anledningen till det är att ARN sedan i november 2011 har gjort det möjligt för konsumenter att göra anmälningar via webbplatsen. Detta är ett led i myndighetens strategiska e-förvaltningsarbete. Antalet inkomna ärenden har ökat på samtliga områden och utvecklingen bedöms bli bestående. ARN har avgjort fler ärenden under 2013 jämfört med 2011 och 2012 års nivåer och antalet öppna ärenden har minskat. De internt uppsatta målen för genomströmningstider för nämndbeslut på 150 eller, på vissa områden, 180 dagar har dock inte uppnåtts. En orsak är att antalet handlingar i ärendena ökat till följd av att skriftväxlingen numera till stor del sker elektroniskt.

Under 2013 följde 76 procent av företagen ARN:s rekommendationer, att jämföra med 71 procent under 2011 och 76 procent under 2012.

Tabell 4.2 Allmänna reklamationsnämndens ärenden

<i>Antal ärenden</i>			
	2011	2012	2013
Inkomna ärenden	9 342	11 531	11 301
Avgjorda ärenden	9 558	10 947	11 565
Avvisade ärenden ¹	2 302	2 974	3 207
Öppna ärenden	3 318	3 898	3 641

¹ Avvisningar kan bero på att det belopp som yrkas är för lågt, att anmälan görs för sent eller att nämnden bedömer att ärendet inte är möjligt att pröva, t.ex. om muntlig eller alltför omfattande bevisning behövs.

Källa: Allmänna reklamationsnämnden

³ Marknadsdomstolen handlägger mål och ärenden enligt bl.a. konkurrenslagen (2008:579), marknadsföringslagen (2008:486), lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare.

Med anledning av nya EU-regler kommer konsumenter från och med sommaren 2015 att ha möjlighet att få tvister med näringsidkare lösta på ett effektivt sätt inom hela EU. I betänkandet *Förbättrad tvistlösning på konsumentområdet – ny EU-lagstiftning och en översyn av det svenska systemet* (SOU 2014:47) finns förslag till hur de nya EU-reglerna ska genomföras i svensk rätt. I betänkandet lämnas även andra förslag till förbättringar när det gäller hanteringen av konsumenttvister utanför domstol i Sverige.

Säkra produkter

Insatser som förbättrar konsumenters möjlighet att kunna lita på att produkter är säkra har gjorts både nationellt och inom EU.

EU-förhandlingar pågår om produktsäkerhet

För att uppnå mer säkra konsumentvaror på den inre marknaden har intensiva förhandlingar ägt rum om det s.k. produktsäkerhetspaketet (se faktapromemoria 2012/13:FPM77 och faktapromemoria 2012/13:FPM74). Vidare har förhandlingar om ett förordningsförslag om personlig skyddsutrustning inletts (se faktapromemoria 2013/14:FPM75).

Tillsyn och proaktiva insatser för ökad säkerhet

KOV har vidtagit ett stort antal tillsynsinsatser för att kontrollera säkerheten hos varor. Åtgärderna har bl.a. rört magnetleksaker, ridhjälm, flytvästar, trädgårdsmöbler och halkskydd. KOV:s arbete har bl.a. resulterat i att bristfälliga produkter dragits tillbaka från marknaden.

När det gäller tjänsters säkerhet har KOV bl.a. undersökt ungdomars köp av äventyrstjänster. Med anledning av att det årligen inträffar ett stort antal olyckor i badhus och vattenland har KOV tagit initiativ till en vägledning som ska hjälpa berörda aktörer att leva upp till produktsäkerhetslagens krav.

Tillgång till konsumentstöd

Stödet till konsumenter i form av information och vägledning har förbättrats.

Direktinformationen till konsumenter

Konsumenter erbjuds ett utbud som präglas av fler och inte sällan mer komplicerade produkter,

vilket i sig innebär utmaningar för konsumenterna, inte minst när det gäller att göra hållbara val. Härtill har det kunnat konstateras att det finns kunskapsbrister hos konsumenter när det gäller vilka rättigheter och skyldigheter de har. KOV och andra berörda myndigheter har fått i uppdrag att tillhandahålla en konsumentupplysningstjänst med opartisk information och vägledning via telefon och internet⁴. Samverkan ska eftersträvas med andra aktörer som förmedlar opartisk konsumentinformation, såsom kommunerna och de konsumentbyråer som finns för finans-, försäkrings-, energi- och telekommunikationsmarknaderna. Konsumentupplysningstjänsten, som ska finnas på plats under våren 2015, syftar till att göra konsumentstödet mer känt och lättillgängligt och till att förmedla det på ett mer samordnat och därmed mer effektivt sätt.

KOV har också fått i uppdrag att senast i december 2014 tillhandahålla en webbaserad informationstjänst för remitteringar, dvs. pengar som världens migranter skickar till sina ursprungsländer (dnr Ju2013/8747/KO). Tjänsten ska göra det möjligt för konsumenterna att jämföra kostnader hos olika betaltjänstleverantörer för att föra över en viss summa pengar från Sverige.

Konsumentmyndigheterna har förbättrat sina webbplatser, exempelvis genom fler sökvägar och interaktiva funktioner. Antalet besök på KOV:s webbplats under 2013 var ca 2,8 miljoner. KOV har översatt delar av materialet till de fem nationella minoritetsspråken och utökat informationen till företag. En ny webbplats har lanserats i KOV:s regi som ger besökaren möjlighet att jämföra olika bilmodeller inför bilköp. Vidare har KOV bistått Kemikalieinspektionen med att ta fram lättöverskådlig konsumentinformation om kemikalier.

Konsument Europa, som ger stöd till konsumenter som handlar gränsöverskridande inom EU, har kontaktats något mer sällan via telefon under 2013 men webbplatsen har haft fler besökare jämfört med föregående år.

Hos ARN uppgick under 2013 andelen anmälningar som gjordes på webbplatsen till 64 procent av alla inkomna anmälningar. Under

⁴ Förordning (2014:110) om en upplysningstjänst för konsumenter.

första halvåret 2014 uppgick andelen webb-anmälningar till 59 procent.

FMI har fortsatt att prioritera kommunikationsinsatser för att öka kännedomen hos konsumenter och fastighetsmäklare om myndighetens verksamhet och om innebörden av god fastighetsmäklarsed. Webbplatsen hade ca 450 000 besök 2013. Under 2013 gjordes 23 procent av samtliga ansökningar om att registreras som fastighetsmäklare via webben.

Stödet till vidareinformatörer har vidareutvecklats
KOV har gjort ett flertal insatser för att förbättra och ytterligare utveckla stödet till kommunernas konsumentvägledare och budget- och skuldrådgivare, bl.a. genom flexibla utbildningar och ett utvecklat webbaserat material. En utvärdering visar att 98 procent av konsumentvägledarna och budget- och skuldrådgivarna har nytta av arbetsredskapet *Portalen* i sitt dagliga arbete. KOV har samarbetat med relevanta aktörer för att sprida information om den kommunala budget- och skuldrådgivningen. KOV har också, inom ramen för strategin för att genomföra funktionshinderspolitiken, tagit fram ett nytt undervisningsmaterial om hem- och konsumentkunskap för grundskolan i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Ett stort antal organisationer har även detta år ansökt om det stöd som KOV förmedlar till organisationer verksamma på konsumentområdet med stöd av förordningen (2007:954) om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet. Den verksamhet som beviljats stöd under 2013 har bl.a. avsett hållbar konsumtion, rättvis handel, transporter, standardisering, privatekonomi och frågor som rör personer med funktionsnedsättning. Insatserna bedöms ha bidragit till att olika konsumentgrupper, bl.a. ungdomar, fått utökade kunskaper. KOV har under 2013 genomfört en utvärdering av de olika stödformerna, vilken visade att hanteringen av de ansökningar som rörde enskilda projekt var oproportionerligt kostsam.

Större genomslag för miljömärkningen

Det statligt ägda bolaget Miljömärkning Sverige Aktiebolag (Miljömärkning Sverige) förvaltar och utvecklar på regeringens uppdrag de båda officiella miljömärkningssystemen Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel. Det statliga bidraget, som 2013 uppgick till åtta procent av intäkterna, har använts för att delfinansiera

kriteriearbetet inom de båda miljömärkningssystemen och till att göra EU:s system mera känt på den svenska marknaden. Antalet licenser för såväl Svanen som EU Ecolabel fortsatte att öka inom de ca 60 respektive 35 produktgrupperna. Under 2013 fick Svanen fortsatt genomslag i byggbranschen, vilket resulterat i Svanenmärkta förskolor, äldreboenden och bostadshus. Ett nytt avgiftssystem har beslutats för EU Ecolabel, vilket förbättrar möjligheterna att utveckla miljömärkningen.

Märkning av textilprodukter

En lag med kompletterande bestämmelser till EU:s textilmärkningsförordning har antagits under 2014 (prop. 2013/14:171, bet. 2013/14:CU28, rskr. 2013/14:294). EU-förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om att det måste framgå av en märkning om textilprodukter innehåller animaliska delar.

4.4.3 Analys och slutsatser

De insatser som har gjorts, både nationellt och inom EU, har gett konsumenterna en bättre ställning på konsumentmarknaderna med mer makt och möjlighet att göra aktiva val. Av Europeiska kommissionens undersökningar framgår att svenska konsumenter generellt uppvisar en förhållandevis hög tillit till det konsumentskyddande regelverket, konsumentmyndigheternas tillsynsarbete och konsumentorganisationerna. KOV har för tredje året i rad fått en toppnotering i en årlig Sifo-undersökning om svenska myndigheters anseende⁵.

Att KOV och FMI bedrivit en aktiv tillsynsverksamhet och vidtagit proaktiva insatser gentemot näringsidkare bedöms ha medverkat till att minska antalet affärsmetoder som inte överensstämmer med gällande regelverk och till att konsumenternas rättigheter upprätthålls. KOV verkar på ett stort antal konsumentmarknader, men väl avvägda prioriteringar görs utifrån en bedömning av var hushållen lägger mest pengar och var konsumentproblemen är som störst. Det har blivit lättare för konsumenter att anmäla tvister med näringsidkare, eftersom ARN sedan

⁵ TNS Sifo Opinion och Samhälle: Svenska myndigheters anseende 2014.

2011 möjliggör för konsumenterna att anmäla tvister direkt via webbplatsen. Det är tillfredsställande att ökningen av antalet näringsidkare som följer ARN:s rekommendationer består.

När det gäller konsumenters möjlighet att lita på att produkter är säkra är det positivt att KOV arbetar aktivt med förebyggande insatser och med att kontrollera säkerheten hos olika typer av produkter, både varor och tjänster.

Informationen och stödet till konsumenterna och vidareinformatörerna, från framför allt KOV, har utvecklats på ett bra sätt, både när det gäller tillgänglighet och anpassning till olika målgrupper. Vidare är det positivt att KOV utvärderat hanteringen av stödet till de civila samhällens organisationer. Att antalet licenser ökat inom miljömärkningen är också positivt.

Sammanfattningsvis har ett flertal betydelsefulla insatser gjorts, men ytterligare insatser behövs på en rad områden för att förbättra konsumenternas ställning.

4.5 Politikens inriktning

Det konsumentpolitiska målet

Det hittillsvarande målet för konsumentpolitiken – att konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val – fastställdes för 2009 och framåt (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:118). Regeringen överväger om detta mål bör ändras och kommer att återkomma i frågan.

Konsumentstöd

En konsumentupplysningstjänst som ska kunna nås via telefon och internet kommer att inrättas av Konsumentverket i samverkan med andra berörda aktörer under våren 2015. Regeringen bedömer att insatsen kommer att underlätta för konsumenterna att tillvarata sina rättigheter och göra välgrundade val, inte minst när det gäller hållbar konsumtion. För att säkerställa detta kommer regeringen att följa upp effekterna av insatsen.

Åtgärder för att motverka överskuldsättning

Många personer har problem med skulder och vissa åtgärder har vidtagits för att motverka överskuldsättning. Åtgärderna har bl.a. rört snabblåneverksamhet, skuldsättning av barn och privatekonomi i skolan. Regeringen avser att återkomma när det gäller riksdagens

tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en strategi för att motverka överskuldsättning (rskr. 2010/11:208, bet. 2010/11:CU9 Ändringar i skuldsaneringslagen m.m.). Frågor som rör överskuldsättning behandlas i betänkandet *Överskuldsättning i kreditsamhället?* (SOU 2013:78) och betänkandet *Ut ur skuldfällan* (SOU 2013:72). Dessa två betänkanden bereds i Regeringskansliet.

Konsumentskydd vid telefonförsäljning

Regeringen kommer att arbeta med konsumentskyddet vid telefonförsäljning. Utredningen som tillsatts med uppdraget att ta ett helhetsgrepp när det gäller telefonförsäljning kommer att redovisa sitt uppdrag under våren 2015. I uppdraget ingår att ta ställning till om det ska ställas upp ett allmänt krav på skriftlig bekräftelse vid telefonförsäljning och om näringsidkare i förväg ska behöva inhämta konsumentens tillstånd för att få ringa säljsamtal. (Se även utg.omr. 2 avsnitt 3.2.5 Finansmarknaden.)

Konsumentskydd vid finansiell rådgivning

Regeringen kommer vidare att arbeta för att stärka konsumenternas ställning i samband med finansiell rådgivning. Arbetet kommer att bedrivas bl.a. med utgångspunkt i betänkandet *Det måste gå att lita på konsumentskyddet* (SOU 2014:4), departementspromemorian *Stärkt konsumentskydd vid försäkringsförmedling* (Ds 2014:22), förslag från utredningen om marknader för finansiella instrument (dir. 2013:55) och förslag från utredningen om genomförande av EU-direktiv om bostadslåneavtal (dir. 2014:13). (Se även utg.omr. 2 avsnitt 3.2.5 Finansmarknaden.)

Konsumentvarors säkerhet

Som tidigare framgått har Europeiska kommissionen lagt fram förslag till en förordning om konsumentvarors säkerhet tillsammans med en reviderad förordning om marknadskontroll. Regeringen välkomnar tydligare regler och bättre förutsättningar för effektiv marknadskontroll, i syfte att förbättra säkerheten för konsumenterna.

Det har också lagts fram ett förslag till reviderade regler om personlig skyddsutrustning, dvs. utrustning avsedd för privat eller yrkesmässig användning till skydd mot en eller flera hälso- eller säkerhetsrisker, t.ex. hörselskydd, flytvästar och ridhjälm. Regeringen välkomnar initiativet.

Konsumentskydd vid resor

Mot bakgrund av att resenärer numera kan skraddarsy sina resetjänster själva, framför allt på internet, pågår, som nämnts ovan, EU-förhandlingar om reviderade regler om paketresor. Det pågår vidare förhandlingar om reviderade regler om flygpassagerares rättigheter. Regeringen verkar för tydliga regler som innebär ett högt konsumentskydd och en god balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen. Direktivförslaget om paketresor föreskriver, liksom dagens direktiv, att medlemsstaterna ska säkerställa att det finns system för ställande av resegarantier från näringsidkarnas sida. Regeringen planerar en översyn av det svenska resegarantisystemet.

Effektiv tillsyn av konsumentlagstiftningen

Mot bakgrund av att marknads-kommunikationen blivit mer snabbriktig, uppsökande och försåtlig överväger regeringen lagförslag som syftar till att ge KO mer effektiva sanktionsmöjligheter när näringsidkare bryter mot bestämmelser om marknadsföring och avtalsvillkor.

När det gäller gränsöverskridande överträdelser av konsumentskyddslagstiftningen inom EU pågår ett arbete med att se över förordningen som reglerar samarbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter⁶. Detta samarbete är mycket viktigt, men de insatser som kan vidtas med stöd av förordningen förefaller inte vara tillräckligt starka och effektiva när det gäller att bekämpa överträdelser från större företag som verkar i flera länder. Regeringen avser att verka för att översynen ska leda till en skärpt gränsöverskridande tillsyn.

Patent- och marknadsdomstol

För att säkerställa hög kvalitet och effektivitet i avgöranden som rör bl.a. marknadsföring och avtalsvillkor planerar regeringen att upprätta en ny Patent- och marknadsdomstol och en ny Patent- och marknadsöverdomstol. Detta innebär att mål och ärenden som idag hanteras av Marknadsdomstolen i stället hanteras av de nya domstolarna och att Marknadsdomstolen där-

med avvecklas. (Se även utg.omr. 4 Rättsväsendet avsnitt 3.4.)

Twistlösning utanför domstol

Sedan Allmänna reklamationsnämnden gjort det möjligt för konsumenterna att anmäla tvister via webbplatsen har antalet ärenden ökat kraftigt. En särskild satsning görs för att möta de utökade krav som detta ställer på verksamheten. Även nya EU-regler bedöms ställa utökade krav på verksamheten. Bl.a. kommer fler typer av ärenden att prövas. Regeringen avser att återkomma till frågan efter en närmare bedömning av vad de nya EU-reglerna innebär för verksamheten. Regeringen kommer att med utgångspunkt i betänkandet *Förbättrad twistlösning på konsumentområdet – ny EU-lagstiftning och en översyn av det svenska systemet* (SOU 2014:47) verka för att Allmänna reklamationsnämnden ska kunna lösa tvister mellan konsumenterna och företag snabbt och enkelt.

Hållbar konsumtion

Hushållens konsumtionsmönster är av stor betydelse för flera av de nationella miljökvalitetsmålen och för generationsmålet. Miljömärkning är ett viktigt redskap för att underlätta hållbara val, varför både arbetet som rör det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och arbetet som rör EU:s miljömärkningssystem är viktigt. Information om frågor som rör hållbar konsumtion kommer att vara en viktig del av den konsumentupplysningstjänst som kommer att inrättas under våren 2015. Naturvårdsverket och Konsumentverket har presenterat förslag till åtgärder som rör hållbar konsumtion (dnr M2014/2031/MM samt dnr M2014/2040/MM). Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Civila samhället

Den ideella sektorn spelar en viktig roll inom konsumentpolitiken. Med utgångspunkt i den tidigare omnämnda förordningen (2007:954) ska Konsumentverket förmedla stöd till organisationer som verkar på konsumentområdet. Syftet är att öka förutsättningarna för dessa organisationer att bedriva en verksamhet som främjar konsumenternas intressen.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Marknadsdomstolen

Tabell 4.3 Anslagsutveckling 2:1 Marknadsdomstolen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2013	Utfall	11 152		-1 016
2014	Anslag	11 214 ¹	Utgifts- prognos	9 944
2015	Förslag	10 979		
2016	Beräknat	11 067 ²		
2017	Beräknat	11 259 ³		
2018	Beräknat	11 560 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 952 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 952 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 10 954 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Marknadsdomstolens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 4.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Marknadsdomstolen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	11 214	11 214	11 214	11 214
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	77	196	393	702
Beslut	-312	-343	-348	-356
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	10 979	11 067	11 259	11 560

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget 2:1 *Marknadsdomstolen* föreslås minska med 10 000 kronor 2015 och beräknas minska med 38 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 10 979 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Marknadsdomstolen* för 2015. För 2016, 2017

och 2018 beräknas anslaget till 11 067 000 kronor, 11 259 000 kronor respektive 11 560 000 kronor.

4.6.2 2:2 Konsumentverket

Tabell 4.5 Anslagsutveckling 2:2 Konsumentverket

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2013	Utfall	113 275		4 637
2014	Anslag	125 369 ¹	Utgifts- prognos	125 554
2015	Förslag	135 208		
2016	Beräknat	135 178 ²		
2017	Beräknat	137 493 ³		
2018	Beräknat	140 091 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 133 883 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 133 890 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 132 904 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Konsumentverket

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	125 369	125 369	125 369	125 369
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	725	1 945	4 118	7 543
Beslut ³	9 114	7 864	8 006	7 179
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	135 208	135 178	137 493	140 091

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Från 2015 års anslagsökning på 16 000 000 kronor, som aviserades i budgetpropositionen för 2014, avgår föregående års ökning på 6 750 000 kronor inklusive Pris- och löneomräkning samt 120 000 kronor i minskning, vilket innebär en ökning med 9 114 000 kronor.

Anslaget 2:2 *Konsumentverket* föreslås minska med 120 000 kronor 2015 och beräknas minska med 459 000 kronor 2016, 459 000 kronor 2017 och 456 000 kronor 2018 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 135 208 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Konsumentverket* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 135 178 000 kronor, 137 493 000 kronor, respektive 140 091 000 kronor.

4.6.3 2:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 4.7 Anslagsutveckling 2:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

2013	Utfall	33 446	Anslags-sparande	221
2014	Anslag	33 935 ¹	Utgifts-prognos	33 304
2015	Förslag	35 524		
2016	Beräknat	31 774 ²		
2017	Beräknat	32 326 ³		
2018	Beräknat	33 186 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 31 445 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 446 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 31 449 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	33 935	33 935	33 935	33 935
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	235	593	1 191	2 122
Beslut ³	1 354	-2 754	-2 800	-2 871
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	35 524	31 774	32 326	33 186

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Från den engångsvisa ökningen på 4 000 000 kronor för 2015 avgår föregående års engångsvisa ökning på 2 618 000 kronor inklusive Pris- och löneomräkning samt 28 000 kronor i minskning, vilket innebär en ökning med 1 354 000 kronor.

En ökad ärendetillströmning ställer högre krav på ärendehantering för att handläggningstiderna inte ska bli orimligt långa. Vidare behöver ARN utökade resurser för att möta krav som EU-lagstiftningen ställer. För att myndigheten ska kunna bedriva en ändamålsenlig och effektiv verksamhet till nytta för konsumenterna och näringsidkarna behöver ytterligare medel tillföras. Regeringen anser därför att anslaget 2:3 *Allmänna reklamationsnämnden* engångsvis bör ökas med 4 000 000 kronor för 2015.

Anslaget 2:3 *Allmänna reklamationsnämnden* föreslås minska med 28 000 kronor 2015 och beräknas minska med 108 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 35 524 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Allmänna reklamationsnämnden* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 31 774 000 kronor, 32 326 000 kronor respektive 33 186 000 kronor.

4.6.4 2:4 Fastighetsmäklarinspektionen

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 2:4 Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2013	Utfall	15 450		Anslags-sparande	2 243
2014	Anslag	17 629 ¹		Utgifts-prognos	17 691
2015	Förslag	16 725			
2016	Beräknat	17 850 ²			
2017	Beräknat	18 155 ³			
2018	Beräknat	18 638 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 681 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 682 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 17 684 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet vid Fastighetsmäklarinspektionen

Tabell 4.10 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	17 099	-	-	-
Prognos 2014	17 630	-	-	-
Budget 2015	17 322	-	-	-

Källa: Fastighetsmäklarinspektionen

Enligt fastighetsmäklarlagen har Fastighetsmäklarinspektionen rätt att ta ut avgifter från fastighetsmäklare i form av ansökningsavgifter och årsavgifter. Antalet ansökningar om registrering av fastighetsmäklare minskade under 2013 jämfört med 2012. Avgiftsintäkterna minskade under 2013 till 17 099 000 kronor, jämfört med 17 242 000 kronor året innan. Avgiftsintäkterna förväntas stiga under 2014 och därefter åter minska 2015.

Regeringens överväganden

Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:4 Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	17 629	17 629	17 629	17 629
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	112	282	587	1 069
Beslut	-1 016	-61	-61	-60
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	16 725	17 850	18 155	18 638

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Regeringen föreslår att anslaget 2:4 *Fastighetsmäklarinspektionen* engångsvis minskas med 1 000 000 kronor för att finansiera motsvarande ökning av anslaget 2:3 *Allmänna reklamationsnämnden*.

Anslaget 2:4 *Fastighetsmäklarinspektionen* föreslås minska med 16 000 kronor 2015 och beräknas minska med 61 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 16 725 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Fastighetsmäklarinspektionen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 17 850 000 kronor, 18 155 000 kronor, respektive 18 638 000 kronor.

4.6.5 2:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 2:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

2013	Utfall	17 427	Anslags- sparande	32
2014	Anslag	17 459 ¹	Utgifts- prognos	17 023
2015	Förslag	15 459		
2016	Beräknat	17 459 ²		
2017	Beräknat	17 459 ³		
2018	Beräknat	17 459 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till kunskapsbyggande på konsumentområdet, stöd till kommuners konsumentverksamhet samt för stöd till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen.

Kompletterande information

Stödet till det civila samhällets organisationer regleras i förordningen (2007:954) om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	17 459	17 459	17 459	17 459
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-2 000			
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volym				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	15 459	17 459	17 459	17 459

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att anslaget 2:5 *Åtgärder på konsumentområdet* engångsvis minskas med 2 000 000 kronor för 2015 för att kunna finansiera motsvarande ökning av anslaget 2:3 *Allmänna reklamationsnämnden*.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 15 459 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Åtgärder på konsumentområdet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 17 459 000 kronor, 17 459 000 kronor respektive 17 459 000 kronor.

4.6.6 2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags- sparande	Övrigt
2013	Utfall	4 374		0
2014	Anslag	4 374 ¹	Utgifts- prognos	4 374
2015	Förslag	3 374		
2016	Beräknat	4 374 ²		
2017	Beräknat	4 374 ³		
2018	Beräknat	4 374 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige Aktiebolag, som ansvarar för det nordiska miljömärknings-systemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

Regeringens överväganden

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	4 374	4 374	4 374	4 374
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-1 000			
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volymer				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	3 374	4 374	4 374	4 374

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att anslaget 2:6 *Bidrag till miljömärkning av produkter* engångsvis minskas med 1 000 000 kronor för att kunna finansiera

motsvarande ökning av anslaget 2:3 *Allmänna reklamationsnämnden*.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 3 374 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Bidrag till miljömärkning av produkter* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 4 374 000 kronor, 4 374 000 kronor respektive 4 374 000 kronor.